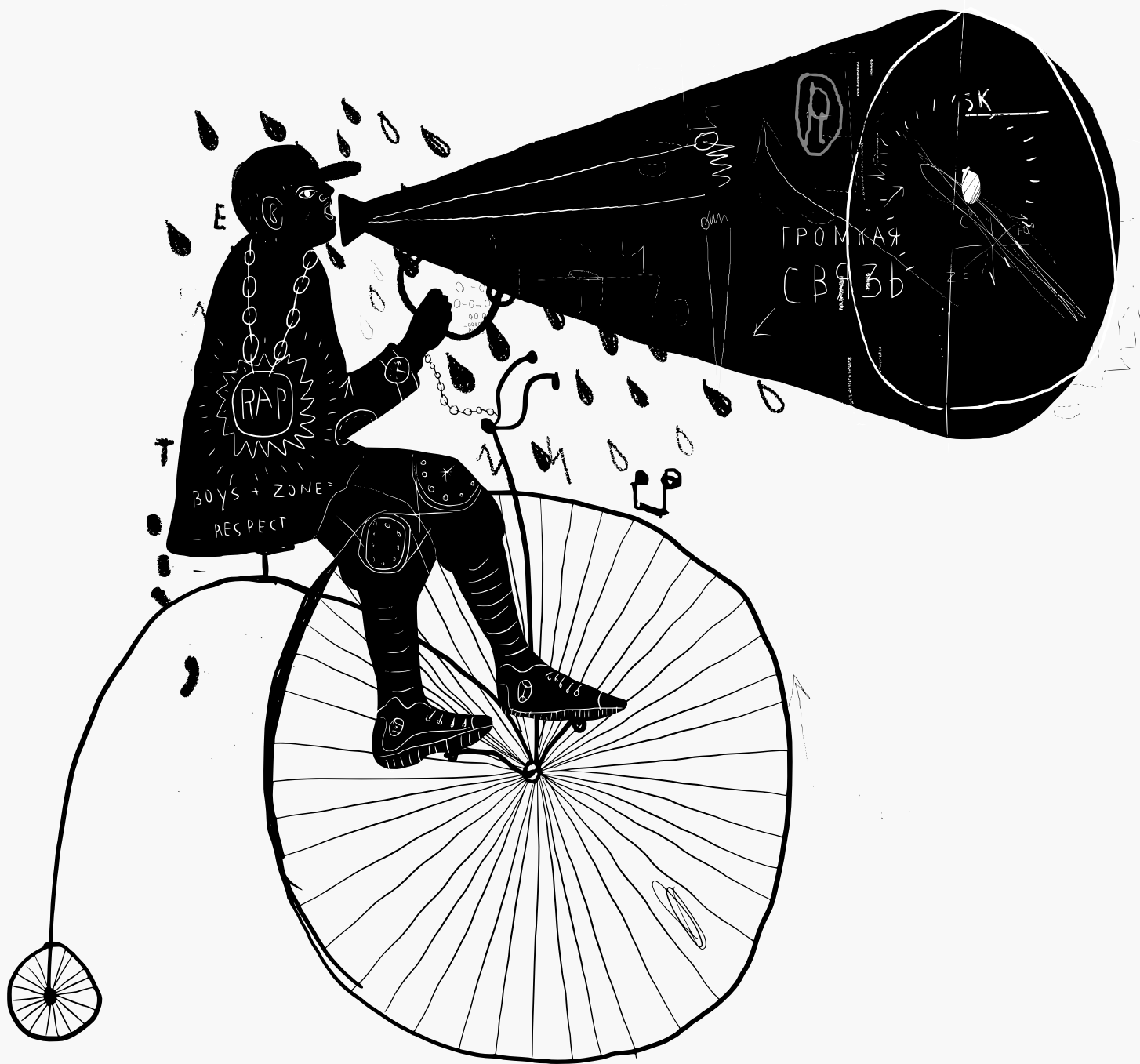

Informe

Avaluació del programa *Audiència Pública* *de nois i noies de Barcelona*

institut
infància i
adolescència

L'Institut Infància i Adolescència de Barcelona realitza l'informe ***Avaluació del programa Audiència Pública de nois i noies de Barcelona***, per encàrrec de l'Institut Municipal d'Educació de Barcelona (IMEB).

Edita:

Institut Infància i Adolescència de Barcelona, C. (IIAB)

Direcció de l'Institut Infància i Adolescència:

Maria Truñó i Salvadó

Coordinació del projecte:

Elena Sintés Pascual, cap de coneixement de l'Institut Infància i Adolescència

Equip investigador:

Ana Mª Novella Cámara, Vicky Laguia León, Antoni Ruiz Bueno, membres del Grup de Recerca en Educació Moral (GREM) de la Universitat de Barcelona

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Barcelona, setembre de 2017

Els continguts d'aquesta publicació estan subjectes a una llicència de Reconeixement – No comercial – Compartir igual (by-nc-sa) amb finalitat no comercial i amb obra derivada. Es permet copiar i redistribuir el material en qualsevol mitjà i format, sempre que no tingui finalitats comercials; així com remesclar, transformar i crear a partir del material, sempre que es difonguin les creacions amb la mateixa llicència de l'obra original.

Institut Infància i Adolescència de Barcelona

Qui som?

Som un instrument públic dedicat al coneixement per **acompanyar l'administració local** en el seu paper de **garantia dels drets** d'infants i adolescents i en la **transformació de la ciutat** perquè sigui apropiada per viure-hi la infància i l'adolescència.

Som un pont entre el **coneixement** i la **política pública** per millorar les vides de les nenes, nens, nois i noies, aportant perspectiva de drets, comptant amb els seus punts de vista propis i buscant millores concretes en les polítiques locals.

Som un consorci adscrit a l'**Ajuntament de Barcelona** i integrat també per la Diputació de Barcelona, la Universitat de Barcelona i la Universitat Autònoma de Barcelona, i treballem en l'àmbit de **Barcelona ciutat, àrea metropolitana i província**.

Què fem?

1. **Contribuïm a millorar les polítiques locals per fer avançar els drets de la infància i l'adolescència**

Impulsem i aportem perspectiva d'infància i coneixement en espais de treball de l'administració local per tal de millorar polítiques locals i acompanyar canvis concrets en les vides dels infants i adolescents.

2. **Generem coneixement vinculat a l'agenda pública**

Investiguem sobre les vides d'infants i adolescents i les polítiques locals que els afecten, realitzant diagnòsics, avaluacions i propostes; per aportar evidències a partir d'experiències concretes i de prospectiva.

3. **Enriquim el debat social compartint coneixement**

Nodrim els debats socials actuals aportant enfocament de drets de la infància, compartint dades, relats, anàlisis i coneixements, tant propis com generats per altres institucions.

Índex

1. Presentació	4
2. Objectius	6
3. Marc de referència	7
La participació dels nois i noies a la ciutat.....	7
Condicions per a una participació efectiva.....	8
L'Audiència Pública de nois i noies de Barcelona	12
Com s'hi participa?.....	12
De què parla una Audiència?	13
Les Audiències de districte	13
4. Metodologia.....	14
4.1 Tècniques d'obtenció d'informació	14
4.2 Els participants en l'avaluació	15
5. Diagnosi	17
5.1 Abast social	17
5.2 La representació de l'Audiència	25
5.3 Agents implicats	29
5.4 Seqüència d'accions- procés	34
5.5 Percepcions de l'impacte	38
5.6 Identificació dels punts forts i febles per part dels agents implicats	40
6. Orientacions emergents de la diagnosi i propostes de millora	44
6.1 Orientacions emergents de la diagnosi	44
6.2 Propostes de transformació a curt termini	49
6.3 Propostes de transformació a mig termini.....	51
7. Reptes per a un canvi de paradigma de la participació infantil	54
8. Referents bibliogràfics.....	63

1. Presentació

L'Institut Infància i Adolescència de Barcelona, en el marc del seguiment i avaluació de polítiques i programes educatius de Barcelona, està realitzant a partir d'un acord interadministratiu amb l'Institut Municipal d'Educació de Barcelona (IMEB), una avaluació del programa municipal Audiència pública de nois i noies de Barcelona iniciat el curs 1994-95. Concretament, l'avaluació es fa dels darrers deu anys (edicions des del 2005-06 fins a 2015-16) i inclou tant l'Audiència de ciutat com les de districte.

Per altra banda, aquest encàrrec també respon a una de les mesures de govern que emergeix de la Comissió de Drets Socials, Cultura i Esports (febrer de 2016) que aposta per impulsar un projecte educatiu de ciutat per fer de Barcelona una capital de la innovació pedagògica.

ACTUACIÓ 4 – Donar un fort impuls a la participació educativa, especialment en els sectors més joves. En aquest sentit, es preveu a partir de l'experiència que suposa l'Audiència Pública de nois i noies i principal, tot mantenint-la, crear en col·laboració amb altres àrees municipals, nous mecanismes de participació infantil i plasmació de la ciutat que volem, la ciutat dels infants.

- Redimensionar l'Audiència Pública adreçada als infants des d'una lògica de proximitat, de manera que arribi a més nois i noies, i en el seu entorn (districte i barri). Estructurar canals permanents perquè els infants de la ciutat accedeixin a aquest instrument de participació ciutadana.
- Generar una cultura de participació infantil, amb atenció especial a aquells assumptes que afecten directament la seva vida quotidiana. Juntament entre la regidoria de cicles de vida i el comissionat d'educació i universitat, explorar la viabilitat d'impulsar un Consell dels Infants de Barcelona.
- Enfortir els mecanismes d'interlocució entre ajuntament i associacions de famílies d'alumnes, i associacions de famílies per motius diversos (models de criança, característiques personals dels fills, etc.). Col·laborar en el treball comunitari entre famílies i institucions educatives.
- Promoure una governança participativa de la comunitat educativa a la ciutat, mitjançant processos de consulta oberts i creació de mecanismes transparents de seguiment de les decisions preses, en un diàleg constant entre ciutadania i responsables de la política educativa.

Tal com es reconeix en aquesta mesura de govern hi ha una clara intencionalitat de promoure un model de participació infantil a la ciutat que impulsi la governança participativa, l'autonomia i coresponsabilitat dels nois i les noies en tant que ciutadans i ciutadanes de Barcelona.

Així doncs, amb la finalitat de revisar i aportar elements per a reforçar el potencial de participació dels nois i noies i millorar l'abast social i l'impacte del programa en les polítiques públiques municipals, es realitza una avaluació comptant amb diversos agents implicats en aquest programa.

Aquest document mostra els resultats obtinguts de l'avaluació realitzada sobre el programa de l'Audiència Pública de nois i noies de Barcelona a partir de les narratives dels diferents agents que hi han participat.

L'estructura de presentació dels resultats segueix un ordre que té en compte les dimensions que s'han explorat en aquesta avaluació de l'Audiència dels Nois i Noies de Barcelona. En primer lloc es recullen els objectius de l'encàrrec i la contextualització del programa de l'Audiència Pública de nois i noies juntament

amb un marc de referència sobre les condicions per al desenvolupament d'un programa de participació ciutadana. Seguidament s'emmarca la metodologia emprada en aquesta avaluació fent visible quines han estat les tècniques d'obtenció d'informació i quins han estat els participants. A continuació, es mostra la diagnosi realitzada que es desgrana en cinc grans blocs: l'abast social, la representació de l'Audiència, els agents implicats, el procés de realització de l'Audiència en una edició, les percepcions d'impacte i, per últim, la identificació de punts forts i punts febles del programa. Per altra banda, es recullen orientacions emergents de la diagnosi i propostes de millora i propostes que s'han denominat de transformació, ja que impliquen més temps per la seva implementació. Per últim, es recullen les conclusions que faciliten una síntesi d'aquells elements més destacats del programa i un recull d'elements nuclears que es proposen per redimensionar l'exercici de la ciutadania dels infants en el marc de l'Audiència.

2. Objectius

L'objectiu de l'avaluació del programa municipal és el de proposar elements concrets de millora del programa Audiència Pública de nois i noies de Barcelona, tant l'audiència de ciutat com de les audiències de districtes, per a reforçar-ne el potencial de participació, millorar el seu abast social i el seu impacte en la presa de decisions en les polítiques públiques municipals.

A continuació es detallen els objectius específics de l'avaluació:

1. Analitzar l'abast social del programa a partir de centres i alumnat involucrat durant els darrers deu anys, considerant dimensions de territori i diversitat de tipologia i titularitat de centres escolars.
2. Valorar la metodologia del programa per a la consecució dels objectius plantejats, entre d'altres la valoració i aprenentatges que en fan tant alumnat com professorat.
3. Valorar l'impacte de les propostes dels nois i noies en mesures de política pública municipal a partir del seguiment dels resultats de tres edicions (sobre Canvi climàtic 2007-08, Participació 2011-12 i Ciutat educadora i inclusiva 2013-14).

Aquest informe també aporta una proposta de millora d'objectius, abast social i metodologia del programa de l'Audiència fruit de l'avaluació realitzada. Concretament, els darrers apartats de l'informe es recullen propostes de millora – que permetran incorporar canvis en un període més curt de temps– i propostes de transformació, les quals permetran incorporar canvis en el programa de l'Audiència Pública de nois i noies de Barcelona en un període de temps més ampli.

3. Marc de referència

En aquest apartat es pretén explicitar el marc conceptual que dibuixa el present informe i que, com és obvi, s'ha de tenir present a l'hora de fer la lectura d'aquest. Per tal de donar aquesta visió o focus al projecte de recerca, aquest marc de referència té a veure amb les concepcions sobre la participació dels nois i noies a les ciutats i les condicions que s'han de donar perquè la participació sigui efectiva, tenint el compte el que n'han dit els autors que han parlat sobre aquests aspectes. Tanmateix, en aquest marc es presenta la contextualització de l'Audiència Pública dels nois i noies de Barcelona, fent referència al tipus de participació, a la forma com es participa, a les qüestions sobre què es parla, i finalment, s'ubiquen les audiències de districte.

La participació dels nois i noies a la ciutat

La ciutat com a espai per a la trobada, intercanvi, convivència, diversitat, educació, ciutadania, democràcia i aprenentatge, entre d'altres, és un escenari privilegiat per a la participació infantil. Els àmbits de participació infantil segons Liwski (2006), són espais on es produeixen les interaccions entre nens, nenes i adolescents amb uns altres, ja siguin infants adolescents o adults, delimitats per interessos, projectes, necessitats o significacions rellevants per als subjectes implicats (Liwkis, 2006:4).

La participació infantil en la vida local i comunitària es refereix als drets de la infància a formar part en el desenvolupament i implementació d'iniciatives, projectes i activitats en la seva comunitat; expressar i defensar la seva opinió i idees en fòrums infantils, o a través d'altres mitjans; aconseguir el suport d'autoritats, assessors o experts que prenen decisions per implementar els seus propis projectes i iniciatives; implicar-se en grups representatius per aconseguir els seus objectius en l'àmbit municipal, regional, nacional i europeu, entre altres. (Seminari Europeu Towards a Culture of Child Participation, Child On Europe, 2008).

Així mateix, Liwski (2006) afirma que els nens i les nenes tenen el dret a definir les condicions socials en les quals viuen, la qual cosa significa dir, opinar i ser considerats quan es defineixen polítiques públiques que afectin o influeixin de manera directa o indirecta l'exercici dels seus drets. Hi ha un creixent nombre d'autors que, com Wilks i Rudner (2013), insisteixen que la veu dels nens i les nenes com a ciutadans segueix sent avui en dia precàriament inclosa a la planificació de les ciutats. Així es constata en l'informe d'Unicef "La infància en España 2014. El valor social de los niños: hacia el Pacto de Estado por la Infancia".

La manca de visibilitat política i social de la infància i la seva escassa capacitat de participació i influència en les decisions polítiques que els afecten, la fa un grup social especialment relegat en l'exercici de la ciutadania democràtica, malgrat constituir el 17,9% de la població. (Unicef, 2014:39). Desenvolupar ciutats de forma inclusiva, incloent la infància en el disseny de les polítiques tant municipals com nacionals, suposa sens dubte un repte en totes les societats. Hart (1992) i Hinton (2008) argumenten que algunes de les raons per les quals els nens i les nenes estan exclosos de processos de presa de decisions estan basades en suposicions socioculturals que neixen de la percepció que es té sobre els infants i les seves habilitats. S'associa la seva imatge a espontaneïtat, immaduresa, falta d'experiència, etc. abans que reconèixer la seva diversitat, potencialitats, coneixements i el valor de la seva experiència (Wilks i Rudners, 2013). És necessari un canvi de paradigma en la representació que tenim de la infància. És imprescindible desprendre's d'una mirada adultocèntrica de la infància per passar a una mirada de col·lectiu amb capacitats (saber fer), coneixement (saber), responsabilitats i potencialitats (ser i estar) des d'on participen i exerceixen la seva ciutadania en tots aquells temes que els afecten i se senten implicats.

Condicions per a una participació efectiva

Diversos autors coincideixen en indicar que, malgrat les regulacions legals per donar a veu als infants, també existeix la necessitat de revisar les dinàmiques, estructures, processos de presa de decisions i governança (Mannion, 2010), i també de fer créixer l'interès per avaluar les polítiques participatives per saber si aquestes incorporen pràctiques que facilitin la inclusió veritable dels infants (Graham i Fitzgerald, 2010). Si bé és necessària la revisió de dinàmiques, estructures, etcètera, també ho és conèixer quines haurien de ser les condicions necessàries per facilitar la participació real i efectiva de nens i nenes i quines característiques han de tenir les experiències de participació infantil. En el marc de la Recomanació n°R(98)8 del Comitè de Ministres als Estats Membres l'any 1998 del Consell d'Europa sobre la participació dels nens i nenes en la vida familiar i social (18 setembre 1998), es fa una proposta sobre les condicions d'èxit de la participació social. Tot i que fa gairebé vint anys de la proposta, aquestes condicions són totalment vigents. En el quadre 1 s'hi recullen aquestes propostes.

Quadre 1: Condicions de la Recomanació n° R(98)8

- Que la participació es refereixi a temes importants per als nens i les nenes.

- Que les formes de participació siguin transparents per a ells/es, adients per a la seva edat i moment de desenvolupament, i per a cada subjecte de participació concret.

- Que sigui possible incloure nens i nenes de diferents nivells socials, de diferents procedències ètniques i d'ambdós sexes.

- Que els adults escoltin els infants i les seves formes particulars de dicció.

- Que la participació tingui conseqüències concretes dins d'un període de temps que no sigui massa llarg per a ells i elles.

- Que, particularment els infants majors, sàpiguen des del principi que no tots els seus desitjos seran satisfets.

- Que la participació no sigui utilitzada pels adults per dur a terme els seus propis interessos.

- Que els adults no utilitzin la participació per eludir les seves responsabilitats cap a la infància.

No només els organismes internacionals s'han ocupat d'aquest tema, també teòrics i investigadors de la participació infantil com a Franklin (1995), Treseder (1997), Chawla (2001), Landsdown (2001), Hart (2001) i Shier (2010), entre altres, han anat proposant en les seves conceptualitzacions un conjunt de principis que han de guiar qualsevol projecte que tingui com a finalitat promoure la participació efectiva. Així doncs, Chawla (2001) fa una classificació de les característiques dels projectes perquè la participació sigui efectiva. Aquestes característiques les classifica en cinc tipus de condicions, tal com es detalla al Quadre 2.

Quadre 2: Condicions Chawla (2001)

Condicions	Característiques dels projectes efectius de participació
De convergència	El projecte, si pot ser, es construeix sobre estructures i organitzacions ja existents en la comunitat, que donen suport a la participació infantil. Les activitats del projecte fan que la participació infantil sigui vista com alguna cosa natural. El projecte es basa en temàtiques, i sobre els mateixos interessos dels infants i adolescents.
D'accés	Els participants són triats de forma justa. Els infants i les seves famílies donen el seu consentiment informat. Els infants i adolescents trien lliurement si hi participen o no. El projecte és accessible per horari i localització.
De suport social	Els infants i adolescents són respectats com a éssers humans amb vàlua i dignitat per si mateixos. Hi ha respecte recíproc entre els participants. Els infants i adolescents es donen suport i s'animen entre ells i elles.
Per a la competència	Infants i adolescents tenen responsabilitats i influència reals. Prenen part en la definició d'objectius i els comprenen. Tenen un paper en les decisions i en l'assoliment d'objectius. Són ajudats/es a expressar els seus punts de vista, i reben la informació necessària per prendre decisions ben informades. Hi ha bones oportunitats compartides per poder fer contribucions i ser escoltats/es. El projecte crea oportunitats per al desenvolupament gradual de competències. El projecte engaga processos per donar suport al compromís dels infants i adolescents en temàtiques iniciades per ells mateixos/es. El projecte té resultats tangibles.
Per a la reflexió	Hi ha transparència en totes les fases de la presa de decisions. Els infants comprenen la raó per aconseguir resultats. Hi ha oportunitats per a la reflexió crítica. Hi ha oportunitats per a l'avaluació individual i grupal. Els participants negocien deliberadament les diferències en la distribució de poder.

D'altra banda, Lansdown (2001) proposa un conjunt de principis que han de guiar qualsevol activitat o projecte que tingui com a finalitat promoure la participació de la infància. Aquests principis són:

- 1) Els infants i joves han de poder entendre el contingut del projecte o iniciativa, quina és la seva finalitat i quin és el seu rol en ell.
- 2) Les relacions de poder i les estructures de decisió han de ser el més transparents possible.
- 3) És important que infants i joves participin en aquest tipus de projectes o iniciatives des de la fase més inicial possible.
- 4) Tots els infants i joves que participin en l'experiència han de ser tractats amb igual respecte independentment de la seva edat, situació, habilitats, etc.
- 5) Les normes han de ser establertes amb els infants i els joves des del començament.
- 6) La participació ha de ser voluntària i s'ha de garantir el dret a deixar de participar en qualsevol fase del projecte o programa.

En un estudi recent, liderat per Jaume Trilla, *Participació Infantil i Construcció de la Ciutadania* (EDU 2009-10967), es proposava indagar en profunditat en algunes de les experiències de participació infantil i, particularment, de com aquestes incidien en la formació d'una ciutadania activa i participativa. La proposta era estudiar determinades experiències de participació infantil portades a terme en tres àmbits diferents: l'escolar, el de l'educació en el temps lliure i l'àmbit comunitari (consells infantils municipals). A partir de les vivències de joves –que van participar en el seu moment en aquestes experiències- i d'infants que actualment prenen part en elles, es van identificar algunes claus teòriques i metodològiques per al disseny de noves pràctiques de participació infantil i per a l'optimització de les existents.

Dues de les aportacions més rellevants d'aquest estudi van ser aquestes:

- La majoria de joves recorden positivament les seves experiències participatives en les institucions educatives. Un dels elements que es van identificar com a favorables d'aquest record tenen a veure amb el grau que la institució va aconseguir que se sentissin implicats i participis en ella. Els arguments que utilitzaven per a valorar i recordar tan satisfactòriament el seu pas per aquella institució era el fet que s'haguessin creat les condicions idònies per a poder expressar-se lliurement i sentir-se escoltats, prendre decisions, arribar a acords, compartir projectes, implicar-se en la gestió dels assumptes col·lectius, assumir responsabilitats. Aquest record es distribuïa en dues grans categories: les persones i les relacions que establien amb aquests; i les activitats realitzades.
- En els espais existents per a la participació infantil, s'ha de tenir en compte els nivells de participació en els quals volem que els nens i les nenes se situïn i les condicions que ha de tenir l'experiència perquè aquesta es desenvolupi de forma efectiva i respectant els drets de la infància i la igualtat d'oportunitats.

Segons les aportacions dels nois i les noies es van identificar les següents condicions:

- Ser accessible perquè el nombre més gran possible de nens i nenes hi puguin participar.
- Treballar de forma intergeneracional per a promoure la cooperació i trencar les barreres intergeneracionals.
- Els adults facilitadors dels espais de participació han d'estar formats amb estratègies i metodologies participatives i, també, han de compartir un reconeixement de la participació i una ètica.
- Caràcter inclusiu de l'espai participatiu. Cadascú ha de participar d'acord amb les seves potencialitats i els aspectes de la seva personalitat per a poder participar sense frustració, per tant l'adult facilitador ha de detectar la diversitat de formes en les quals cadascú se sent còmode participant.
- Visualització d'algun resultat de la participació: les petites o grans transformacions que s'aconsegueixin gràcies a la implicació de nens i nenes han de ser tangibles, ja que és un gran element motivador.
- Afavorir l'aspecte relacional: cal establir bones relacions interpersonals entre iguals i també amb els adults, cal que hi hagi un element de diversió i s'ho passin bé.

- Facilitar la continuïtat de l'experiència participativa, és a dir, que s'ofereixin enllaços a futures experiències participatives, convidant a aplicar els aprenentatges realitzats en altres realitats.

A continuació es mostra una taula on es recullen les diferents condicions identificades:

ACCESSIBILITAT	INTER-GENERACIONAL	FORMACIÓ EDUCADORS
TRACTAMENT DIVERSITAT	RESULTATS VISIBLES	EXPERIÈNCIA VIVENCIAL
AFAVORIR RELACIONS	DIVERSIÓ	AFAVORIR LA CONTINUÏTAT

Font: Agud, I.; Novella, A. i Llena, A. (2014)

A més d'aquest conjunt de característiques que els nens i les nenes consideren que haurien de tenir les seves experiències de participació, es va detectar que, en general, ells i elles demanen més responsabilitats, criden a confiar en les seves capacitats i a ser considerats capaços d'estar involucrats en tots els aspectes de l'experiència. Tot i aquesta demanda, és cert que els adults implicats en experiències de participació infantil ostenten un alt nivell de confiança en les capacitats dels infants, els reconeixen la capacitat per a reflexionar, per a tenir opinió, per a tenir iniciativa, per a actuar en assumptes socials, etc. Però els infants també reclamen que es puguin implicar en esferes de l'experiència que tenen a veure amb la gestió i l'organització, volen organitzar la seva pròpia participació. Demanen implicar-se en temes com la gestió de recursos econòmics, la gestió del temps, o els assumptes logístics, entre d'altres, que encara es mantenen com assumptes d'adults.

Per això, una de les conclusions d'aquesta avaluació és que els projectes o espais de participació han de ser clars i transparents i amb objectius acordats amb els infants. Cal que ells i elles puguin decidir si volen participar-hi i com volen fer-lo. Cal que es desenvolupin en entorns propers, on se sentin còmodes i amb metodologies adequades i accessibles, dins d'un clima de seguretat, confiança i respecte mutu. Cal que s'abordi amb ells i elles qüestions com el poder i acordar la seva distribució.

D'acord amb l'informe [La Participació de nois i noies a Barcelona. Oportunitats per a la coproducció de la ciutat](#), elaborat per l'Institut d'Infància i Adolescència el 2016) és necessari reforçar les maneres de promoure la participació actual d'infants i adolescents i no pas programes per educar en la participació. En un dels informes més recents de la Unió Europea, es puntualitzava que "l'educació per a la ciutadania més efectiva succeeix quan els nens tenen l'oportunitat d'experimentar els valors i els principis dels processos democràtics en acció" (Eurydice, 2012, p.13). Aquests processos democràtics en acció han de poder contemplar les condicions per a una participació projectiva i metacognitiva (Trilla i Novella, 2001) que potencii la implicació de nens i nenes en la creació de vincles amb el seu entorn més quotidià, en la seva capacitat d'organització dels processos i en les seves possibilitats de lideratge d'aquests. Les experiències participatives han de garantir que els nens i les nenes se sentin reconeguts per la seva implicació i aportacions a les transformacions col·lectives.

En definitiva, la participació infantil ha de garantir les condicions fonamentals per establir un benestar personal i social des del qual, com a ciutadans, tindran la necessitat de continuar vinculats i compromesos en el disseny d'una ciutat justa i igualitària.

L'Audiència Pública dels nois i noies de Barcelona

L'Audiència Pública dels nois i noies de Barcelona és una forma de participació a través de la qual l'alumnat –de sisè de primària, secundària i/o batxillerat– fa propostes a l'Administració municipal sobre la gestió de la ciutat.

Aquesta activitat potencia la participació dels nois i noies, alhora que els ajuda a conèixer els seus drets i deures com a ciutadans i ciutadanes de Barcelona, i a conèixer el procediment de participació ciutadana mitjançant l'Audiència. D'aquesta manera, la ciutat dóna veu als ciutadans i ciutadanes més joves i els permet educar-se en la pràctica de la participació cívica. Es tracta d'establir uns espais de diàleg i intercanvi d'idees que ajudin els nois i noies a entendre l'avui i fer propostes per al demà.

A partir, d'una proposta temàtica que arriba als infants en forma de proposta didàctica, i que es treballarà en el marc de l'horari escolar als diferents centres educatius, es fomenta que pensin, intercanviïn idees, imaginin i busquin solucions raonades o raonables i, finalment, emetin les seves opinions i demandes., cap del Programa de ciutadania i educació de l'IMEB, José Cano, recull el 2011 els objectius de l'Audiència Pública de Barcelona:

- Fomentar la participació dels nois i noies en les qüestions que afecten la ciutat i que aquesta els escolti com a ciutadans i ciutadanes de ple dret
- Fer un pas endavant cap a una democràcia participativa, més enllà de la representativa
- Revalorar la política com una activitat necessària per a la convivència.

Aquests objectius es concreten a cada edició de l'Audiència en funció de la temàtica que es proposa.

Com s'hi participa?

La forma de participació en l'Audiència es concreta en 10 punts que presenten la seva seqüència temporal, segons apareix a la documentació institucional consultada. Aquests punts són els següents:

1. *Sessió informativa per al professorat interessat en el projecte.*
2. *Jornada de formació per a docents participants en l'Audiència. En aquesta jornada, en la qual participaran professionals reconeguts, es donaran elements per iniciar el treball de l'Audiència Pública a l'aula o a la tutoria i es facilitarà un dossier de propostes didàctiques.*
3. *Jornada de presentació del treball als nois i noies. Té caràcter lúdic i formatiu i s'adreça als grups de nois i noies implicats en el projecte, es vol que aquests prenguin consciència de la importància del procés de participació en una tasca col·lectiva.*
4. *Treball als centres. El personal docent participant disposarà del bagatge necessari per dur a terme el treball i comptarà amb l'assessorament puntual que calgui.*
5. *Trobades intercentres. Debat en el qual els nois i noies aportaran les conclusions del seu grup i acordaran un únic document.*
6. *Plataforma moodle i xarxes virtuals. Plataforma de treball col·laboratiu en línia i ús de xarxes virtuals d'internet, per accedir a documentació i eines per a la comunicació (fòrums, etc.), i per facilitar el diàleg amb alumnes participants en l'activitat de Barcelona i d'altres ciutats convidades.*
7. *Redacció del manifest a càrrec d'un grup de nois i noies assessorats per un especialista.*

8. *Petició de l'Audiència al Registre municipal. Amb la presentació de les instàncies corresponents.*
9. *Celebració de l'Audiència. A l'últim trimestre escolar, al Saló de Cent de l'Ajuntament de Barcelona, els nois i noies fan el lliurament del manifest a l'alcalde i als regidors implicats.*
10. *Anàlisi de l'activitat i seguiment dels acords presos pel Consistori. Es recolliran els suggeriments dels participants pel que fa a les propostes de millora per al seu seguiment.*

(Font: Tríptic de la XVII Audiència Pública als nois i noies de Barcelona. Ajuntament de Barcelona).

De què parla una Audiència?

Les temàtiques al voltant de les quals participen els infants són proposades per l'IMEB. Aquestes són elaborades i definides en un procés de reflexió col·lectiva dels nois i noies de la ciutat de Barcelona, recollides en un Manifest i presentades a les autoritats polítiques de l'Ajuntament en una Audiència Pública presidida per l'alcalde/alcaldessa. A partir del Manifest, diferents tècnics vinculats amb la temàtica analitzen la mirada dels infants i les seves propostes per estudiar-ne la viabilitat i garantir la seva incidència en la ciutat.

Les audiències de districte

Paral·lelament a l'Audiència de Ciutat s'han anat generant Audiències anomenades de Districte, ja que duen a terme el mateix procés que la de ciutat però ubicada contextualment en alguns districtes de la ciutat de Barcelona: Nou Barris, Sant Andreu, Sant Martí, Sant Gervasi, Ciutat Vella i les Corts, segons les dades proporcionades a l'equip d'investigació. És a dir, aquest procediment d'Audiència no es dona a tots els districtes, ja que la participació de les escoles és voluntària, tal com succeeix a l'Audiència de ciutat.

Pel que fa als formats, cal destacar que les audiències de districte segueixen la mateixa "fórmula" que utilitza la de ciutat. Però, si bé té moltes característiques que la fan semblar a una Audiència de ciutat, també n'hi ha d'altres que la diferencien. Aquestes característiques no són tant respecte al seu funcionament organitzatiu com al procés d'implementació concret de l'Audiència.

Les audiències de districte també s'aproximen a una temàtica concreta, que és tractada pels nois i noies als centres educatius i en diverses trobades. Els nois i noies participants, després d'un procés de treball de mesos als centres educatius, fan propostes al Districte en relació al tema.

Els elements de divulgació de les audiències de districte (tríptics i pàgines webs de les institucions implicades) no inclouen un apartat explicatiu sobre el funcionament concret i específic de l'Audiència de districte, de manera que els elements diferenciadors de les audiències de districte han estat extrets de les informacions facilitades pels tècnics de districte entrevistats durant el procés d'aquesta avaluació. Així doncs, al llarg d'aquest informe es coneixeran més aspectes relacionats amb les Audiències de Districte, tant en la diagnosi com en les propostes de millora.

4. Metodologia

Quan s'intenta estudiar un fet social com, per exemple, les conseqüències d'un programa d'intervenció, o el que es pot fer per millorar actuacions d'institucions o bé el que es pot fer implementar canvis en una escola; sempre és necessari conèixer quin ha estat el procés pel qual s'han obtingut els elements que es proposen o que esdevenen el marc que permet els canvis o millores. Si bé hi ha moltes formes d'abordar una avaluació, s'ha considerat que la millor manera de poder avaluar aquest programa era mitjançant una metodologia d'investigació de característiques mixta, és a dir, considerant tant formes de quantificació com no quantificació de la realitat del programa. En aquest sentit, s'ha utilitzat una metodologia de tipus mixta amb una prominència de la metodologia qualitativa sobre la quantitativa.

A continuació es presenten les tècniques que s'han utilitzat per tal d'obtenir resposta sobre què pensen, senten o creuen sobre el programa de l'Audiència Pública de nois i noies de Barcelona els diferents agents implicats.

4.1 Tècniques d'obtenció d'informació

Tota realitat social és un procés que genera productes, i aquests productes són part constitutiva de la interrelació entre les diverses persones que, de forma directa o indirecta, hi estan implicades. Per aquest motiu, les tècniques que s'han utilitzat per a fer aquesta avaluació corresponen totes elles al mètode d'enquesta o tècniques lingüístiques d'obtenció d'informació. En concret, s'han utilitzat les entrevistes i els qüestionaris (es poden consultar a l'Annex de l'informe) per tal de conèixer què pensen, creuen o senten amb relació al programa, ja que això permet tenir una avaluació dels agents que fan possible que l'Audiència Pública de nois i noies de Barcelona existeixi. A part d'aquestes fonts primàries d'informació, també s'han utilitzat fonts de tipus secundari com ara els materials escrits (documents proporcionats per l'empresa dinamitzadora i l'Institut Municipal d'Educació de Barcelona) i de difusió pública que es fan sobre el programa (espai web i tríptics corresponents a les audiències dels darrers deu anys).

Les dimensions que s'han explorat, tal com ja s'ha exposat en els objectius, es poden consultar a l'annex. Les dimensions concretes per cadascun dels instruments han estat: l'abast social, la representació de l'Audiència, els agents implicats, el procés, les percepcions de l'impacte i els punts forts i punts febles del programa.

Com es pot comprovar, són dimensions de tipus avaluador sobre aspectes simbòlics (aquells elements que són elaborats cognitivament i que donen realitat a l'objecte, en aquest cas l'Audiència) que tenen a veure amb el funcionament i les seves conseqüències en totes aquelles persones que estan duent a terme l'aplicació del programa de l'Audiència Pública dels nois i noies de Barcelona.

4.2 Els participants en l'avaluació

Els participants en aquest estudi d'avaluació han estat aquelles persones que, en més o menys mesura, han estat implicades en el programa. La selecció de les persones participants ha estat de forma intencional però considerant el col·lectiu del qual en forma part. Així, ens trobem que cada grup o tipus de participant ha estat representat, i, de fet, són els agents dels quals s'ha obtingut informació. Aquests agents corresponen, tal com mostra al quadre 3, als nois i noies que han participat amb anterioritat al programa, al professorat vinculat i desvinculat del programa i a diferents equips tècnics de l'Ajuntament de Barcelona (IMEB, tècnics de districte, tècnics de les àrees (*partners*) de les edicions sobre Canvi climàtic 2007-08, Participació 2011-12 i Ciutat educadora i inclusiva 2013- 14 i tècnics de l'empresa dinamitzadora). En total, 35 persones han participat en aquesta avaluació. En aquesta graella també es mostra la informació corresponent al tipus de tècnica o tècniques utilitzades per la recollida d'informació, així com la data de recollida.

Quadre 3: Resum de participants a l'avaluació

Agent	Informants	Dades informants	Instrument	Data de realització
IMEB	3 referents de l'IMEB	Responsables programa Audiència Pública	Grup de discussió + qüestionari	20 de setembre 2016
Empresa QSL	2 responsables dinamitzadors	Coordinadora/tècnic	Entrevista	23 de setembre de 2016
Nois i noies participants a l'AP	Escola concertada, secundària.	Un grup de joves: 5 joves participants i que havien participat fa 2 anys. 4 joves que hi participen primera vegada	Qüestionaris 1 grup de discussió	21 de novembre de 2016
Referents tècnics – <i>partner</i>	1 tècnica: any 2007	Referent Medi Ambient	Entrevista	11 de novembre de 2016
	2 tècnics: any 2013-14	Referents Ciutat Educadora i inclusiva	Grup de discussió	19 d'octubre 2016
	2 tècnics: any 2011	Referents de Participació	Grup de discussió + qüestionari	18 de novembre 2016
	1 tècnica vinculació any 2011	Referent participació	Entrevista + qüestionari	22 de novembre de 2016
Referents tècnics de Districte	6 tècnics	Districte de Les Corts Districte de Sarrià-Sant Gervasi Districte de Nou Barris Districte de Sant Andreu Districte de Sant Martí	Grup de discussió	11 de novembre 2016
Professorat	4 professors/es participants a la XXII Audiència	Un any de vinculació Set anys de vinculació Deu anys de vinculació Deu anys de vinculació	Grups de discussió	26 d'octubre 2016
	Professorat		Sis qüestionaris	Octubre 2016

Professorat desvinculat	Escola Concertada Secundària	Escola Ciutat Vella	Entrevista	15 de desembre 2016
	Escola Privada, primària i secundària	Escola Ciutat Vella	Entrevista	19 de desembre 2016
	Escola pública-primària	Nou Barris	Entrevista	9 de gener de 2017

Aquesta fase de l'estudi ha implicat una dedicació de 20 hores en l'execució de les entrevistes i qüestionaris (hores d'enregistrament de les veus). Pel que fa al procés de selecció, s'ha realitzat de la següent forma: a partir de les dades proporcionades per l'IMEB i l'empresa dinamitzadora del programa s'ha contactat amb els diferents agents (via correu electrònic i contacte telefònic, sent el procediment inicial el correu electrònic i posteriorment el telefònic).

En aquesta fase de la investigació ha calgut contactar una mitjana de tres vegades, dues de prèvies i la definitiva, amb cada una de les persones finalment seleccionades. Pel que fa al contacte amb els equips tècnics ha estat un procediment més senzill, ja que l'accés ha estat directe i la recollida d'informació s'ha realitzat dins el seu horari laboral. Per altra banda, el contacte amb el professorat i amb els nois i noies ha estat més laboriós, ja que les entrevistes s'han desenvolupat fora de l'horari lectiu i, per tant, han hagut de cedir el seu temps personal a col·laborar en la recerca. La dificultat més gran de contacte ha estat amb els agents que ja no hi participen en el programa, és a dir, amb els centres desvinculats ja que el contacte fonamentalment ha estat amb el professor referent, que en algunes ocasions ja no treballa al centre, i amb els nois i les noies que hi van participar, que ja no hi estudien.

Per acabar aquest apartat sobre els procediments seguits, és obligatori parlar de la dimensió ètica de la recerca. D'una banda, s'ha vetllat per garantir la confidencialitat en tot moment. A més a més, tota la informació que s'ha recollit en aquesta avaluació és estrictament confidencial i ha estat tractada d'acord amb la Llei 15/1999, de Protecció de Dades de caràcter personal i la resta de normativa que la desenvolupa. En aquest mateix sentit, els resultats ha estat analitzat per l'equip recercador i en aquest informe final d'avaluació del programa no s'ha fet constar, en cap cas, dades personals, registrant així cada informant amb una codificació específica. Per altra banda, s'ha facilitat a cada informant un document d'Informació i consentiment de col·laboració en la recerca i s'han arxivat cadascun d'aquests documents pròpiament signats per les dues parts (informants i equip recercador). En l'Annex es pot veure el model d'aquesta documentació.

5. Diagnosi

La seqüència de presentació dels resultats està estructurada a l'entorn de cinc dimensions de la diagnosi realitzada sobre l'Audiència que són, concretament, els següents. En primer lloc, es mostra l'abast social del programa de l'Audiència dels nois i les noies de Barcelona amb relació al territori, als centres participants i la seva titularitat i els agents col·laboradors de cadascuna de les edicions de l'Audiència Pública de nois i noies de Barcelona (2005-2015). Seguidament es presenten els aspectes referents a la representació o imatge que es té sobre l'Audiència. Segueixen els apartats destinats als agents implicats i les percepcions sobre l'impacte, i finalment, els punts forts i punts febles identificats pels agents. El desenvolupament es fa a través de les veus de les persones que han participat en l'estudi, però considerant i reedificant els significats latents. En cada un d'aquests apartats, es mostren inicialment els elements resultants de l'anàlisi i, seguidament, s'expliciten, en la mesura del possible, les propostes de millora.

5.1 Abast social

L'exploració d'aquesta dimensió correspon a l'objectiu primer d'aquest informe: Analitzar l'abast social a partir dels centres i alumnat involucrat durant els darrers deu anys del programa, considerant dimensions de territori i diversitat de tipologia i titularitat de centres escolars. En aquesta dimensió, tot i que es presenten algunes comparatives amb les Audiències de districte, es mostren principalment els resultats d'Audiència de ciutat, ja que és sobre la que hi ha el focus de l'estudi.

Per a realitzar la panoràmica de l'abast social del programa de l'Audiència al llarg dels darrers deu anys juntament amb les Audiències de districte s'han elaborat diverses taules i gràfiques que visualitzaran nombre centres i nois i noies participants i els corresponents percentatges.

5.1.1 Centres participants

Durant el període analitzat en aquesta avaluació, 2005-2016, han participat a l'Audiència Pública de nois i noies de Barcelona un total de 63 centres educatius, tant de primària com de secundària. D'aquests 63, 22 són instituts públics d'educació secundària obligatòria, 13 escoles de primària públiques i 28 centres de caràcter privat-concertat. Dels diferents centres privats-concertats, cinc són d'educació secundària, tres de primària i 15 ofereixen primària i secundària. També hi han participat quatre centres d'educació especial.

A la Taula 1 es pot visualitzar la panoràmica del nombre de centres participants en els deu anys considerant la tipologia i titularitat d'aquests. Es presenta el nombre (en freqüència absoluta) de centres que han participat cada any i també la distribució del centres participants en funció de l'etapa educativa (primària i secundària) i de la titularitat (públic i privat-concertat). Malgrat que amb aquesta taula es mostra un total de 254 centres participants durant tot el període estudiat, cal tenir en compte que molts d'ells repeteixen la seva participació.

Taula 1: Distribució de la participació del centres segons nivell educatiu i titularitat

ANY	PRIMÀRIA		SECUNDÀRIA		TOTAL DE CENTRES
	PÚBLIC	PRIVAT-CONCERTAT	PÚBLIC	PRIVAT-CONCERTAT	
2005-2006	7	1	13	10	31
2006-2007	6	1	11	13	31
2007-2008	6	1	8	8	23
2008-2009	5	1	11	10	27
2009-2010	5	1	8	10	24
2010-2011	4	1	6	12	23
2011-2012	3	1	8	13	25
2012-2013	4	1	4	10	19
2013-2014	5	0	4	14	23
2014-2015	1	1	4	12	18
2015-2016	0	0	4	6	10
TOTALS	46	9	81	118	254

A partir de les dades de la Taula 1, es constata que **són els centres de secundària els que més han participat a las audiències públiques de ciutat** (un 78,3% són centres de secundària i el 21,7% de primària, considerant el total de centres participants). D'altra banda, pel que fa a la titularitat dels centres, es pot veure que tant els centres públics com privats-concertats participen amb la mateixa proporció (50%) tenint en compte el total de centres que hi han participat durant el període estudiat.

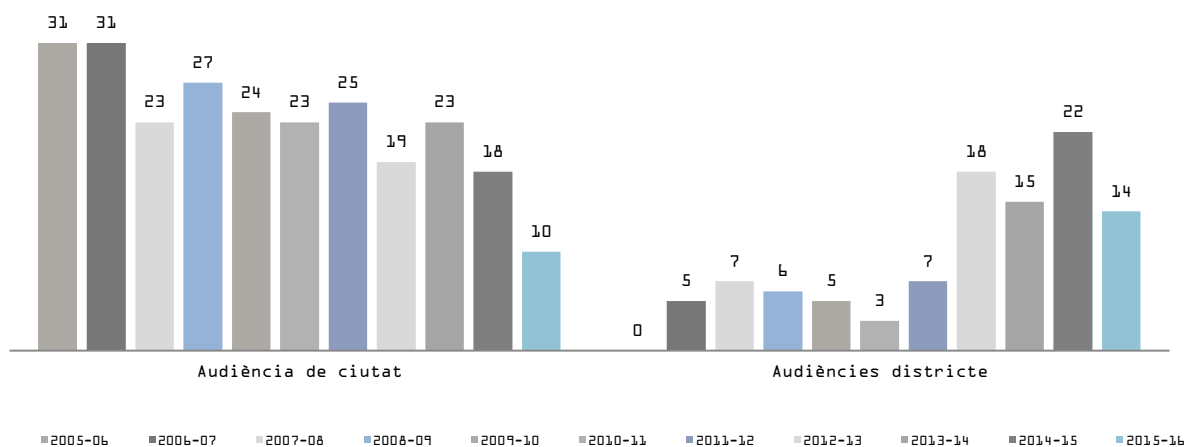
La Taula 1 també permet observar que els centres de primària participants a l'Audiència Pública són, majoritàriament, de titularitat pública (83,6%) mentre que en el cas de secundària hi han participat més centres de titularitat privada-concertada (59,3%).

Fent un anàlisi de la titularitat dels centres participants segons els anys, s'observa que a primària hi ha una mitjana anual de 4,18 centres públics que hi participen i de 0,81 centres privats-concertats. En canvi, a secundària, la mitjana anual de participació en els centres públics és de 7,36 i de 10,72 en el cas dels centres privats-concertats.

Prenent com a referència que a la ciutat de Barcelona hi ha un total de 918 centres de primària i secundària (Anuari de l'Ajuntament de Barcelona de 2014-2015) es pot veure que, dins del període 2005-2016, les edicions de màxima participació han estat les dels cursos 2005-2006 i 2006-2007 amb un 3,38% dels centres i l'edició amb més baixa participació va ser la de 2015-2016 amb un 1,09%.

A continuació, en el Gràfic 1, es mostra el nombre de centres participants, tant en l'Audiència Pública de nois i noies de Barcelona com en les Audiències públiques de districtes, en el període 2005-2016.

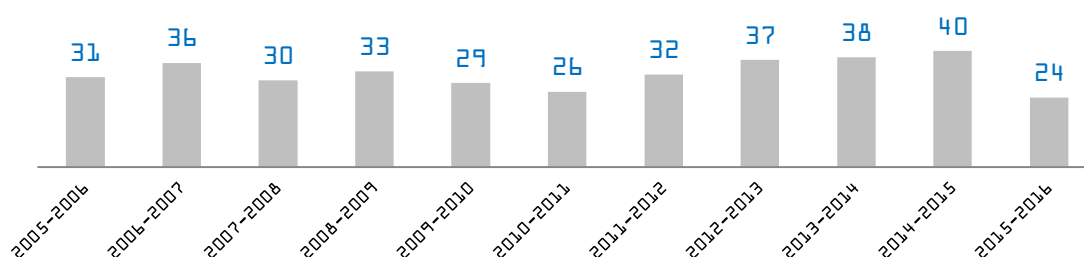
Gràfic 1: Centres participants a l'Audiència de ciutat i a les Audiències de districte (2005-2015).
Elaboració pròpia.

Un aspecte rellevant de l'objecte d'estudi té a veure amb la relació que existeix entre la participació dels centres i la seva incorporació o desvinculació al programa de l'Audiència Pública de nois i noies de Barcelona (2005-2016). De forma general hi ha una tendència a la baixa en el nombre de centres participants a l'Audiència de ciutat, passant de 31 a 10. Per altra banda, a les Audiències de districte s'identifica una tendència a l'alça durant el període 2005-2016, passant de 0 centres l'any 2005 a 14 centres el curs 2015-2016.

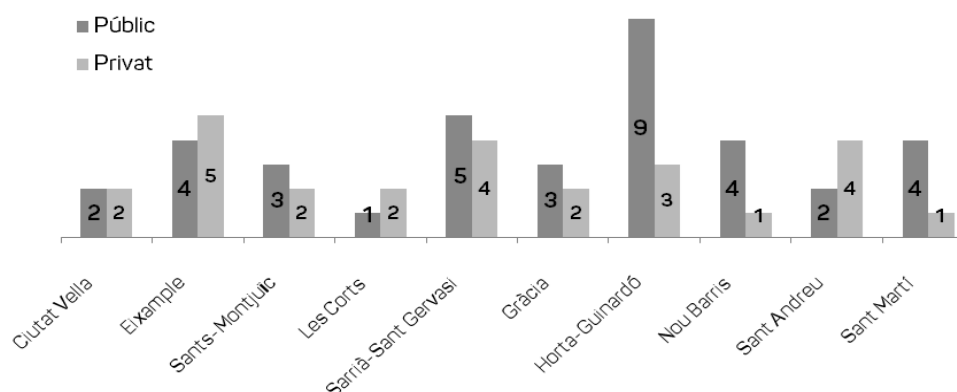
A continuació es pot veure la suma de centres participants al programa, tant a l'Audiència de ciutat com a les de districte.

Gràfic 2: Centres participants a l'Audiència de ciutat i a les Audiències de districte (agregat)

Pel que fa a la titularitat dels centres, el següent gràfic presenta els centres participants a l'Audiència de ciutat classificats per districtes al llarg de període 2005-2016. Com es pot identificar al Gràfic 3, a la majoria de districtes predominen els centres públics excepte als districtes de l'Eixample i Sant Andreu.

Gràfic 3: Titularitat dels centres participants a l'Audiència Pública d nois i noies de Barcelona (2005-2016) segons districtes. Elaboració pròpia

Per altra banda, tal i com es pot observar a la Taula 2, pel que fa a l'abast del programa en funció de la tipologia dels centres, i agafant el curs 2014-15 com a referència, podem afirmar que els centres d'educació especial han tingut una presència destacada a l'Audiència Pública (un 9% dels centres d'educació especial de la ciutat hi ha participat) així com els centres públics de secundària (un 6,25% del total de ciutat hi ha participat).

Taula 2: Tipologia de centres participants a l'edició 2014-15

	TOTAL CENTRES CIUTAT	CENTRES PARTICIPANTS 2014-15	%
Centres públics secundària	76	4	6,25%
Centres públic primària	267	2	0,74%
Centres privats/concertats educació especial	33	3	9%
Centres privats primària	542	9	1,83%
Total de centres 2014-15	918	18	1,96%

Al llarg dels deu anys estudiats, només participen centres de primària públics a les Audiències dels districtes de Nou Barris i Les Corts. En aquesta panoràmica destaca Nou Barris per ser el districte que va iniciar al programa i pel fet que, en aquests deu anys, no ha comptat amb participació de cap centre de primària privat. Al districte de les Corts participa una escola de primària durant tres anys seguits.

Taula 3: Centres públics de primària participants a les Audiències de Districte, 2006-2016

Centres de primària - públics participants a les Audiències de Districte						
ANY	NOU BARRIS	SANT ANDREU	SANT MARTI	SANT GERVASI	CIUTAT VELLA	LES CORTS
2006-2007	3					
2007-2008	5					
2008-2009	5					
2009-2010	3					
2010-2011	2					
2011-2012	4					
2012-2013	5					1
2013-2014	4					1
2014-2015	3					1
2015-2016						

Pel que fa a la secundària, a les Audiències de districte predominen els centres de caràcter privat-concertat. Els Districtes de Nou Barris i Sant Andreu són aquells on la participació de centres de secundària és major.

Taula 4: Centres de secundària participants a les Audiències de Districte , 2006-2016.

Centres de secundària públics participants a les Audiències de districte						
ANY	NOU BARRIS	SANT ANDREU	SANT MARTI	SANT GERVASI	CIUTAT VELLA	LES CORTS
2006-2007						
2007-2008						
2008-2009						
2009-2010						
2010-2011						
2011-2012		1				
2012-2013		4		1		
2013-2014		2		1		
2014-2015		3	4	1	1	
2015-2016		2	2	1		

Centres de secundària privats- concertats participants a les Audiències de districte						
ANY	NOU BARRIS	SANT ANDREU	SANT MARTI	SANT GERVASI	CIUTAT VELLA	LES CORTS
2006-2007	2					
2007-2008	2					
2008-2009	1					
2009-2010	2					
2010-2011	1					
2011-2012	1	1				
2012-2013	1	2		2		1
2013-2014	1	1		3		1
2014-2015	1	2		3	1	1
2015-2016	2	3		4		

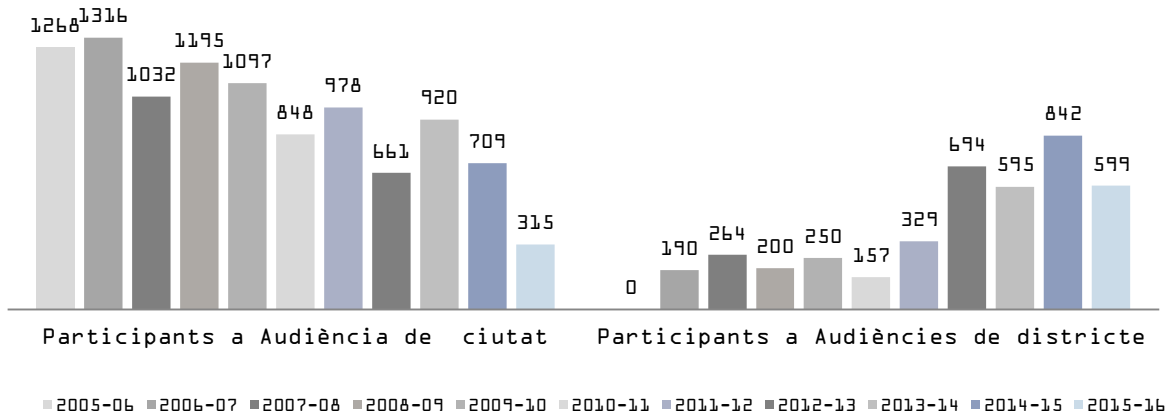
5.1.2 Nois i noies participants

Pel que fa als nois i noies participants a l'Audiència de ciutat s'ha reduït el nombre de 1.268 a 315 participants en el període comprès entre els anys 2005 i 2016.

A continuació, al gràfic 4, es mostra l'evolució del nombre total de nois i noies participants en l'Audiència Pública de nois i noies de Barcelona (2005-2016) i les diferents Audiències de districte. Com es pot veure en el gràfic 4 la participació en l'Audiència de ciutat minva durant els anys mentre que el nombre de

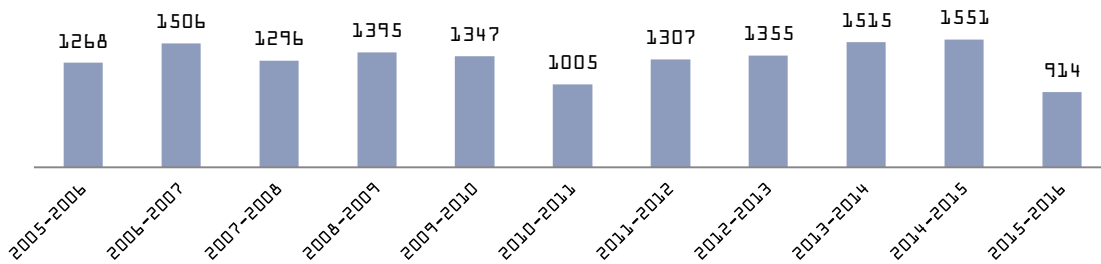
participants en les Audiències de districtes augmenta. S'ha de tenir en compte que aquesta variable té relació directament amb la participació dels centres educatius.

Gràfic 4: Evolució del nombre de nois i noies participants a l'Audiència de ciutat i a les Audiències de districte. Elaboració pròpia.

Al gràfic 5 es pot contemplar la suma de nois i noies participants a l'Audiència de ciutat i les Audiències de districte de manera global. Es pot observar com en un període de deu anys hi ha hagut una davallada en el nombre de nois i noies participants provocant una diferència de 354 participants des de la primera edició a la darrera estudiada, el 2015. Cal tenir en compte que la major davallada en nombre de participants es va originar entre l'edició 2014-15 i la de 2015-16.

Gràfic 5: Evolució del nombre de nois i noies participants a l'Audiència de ciutat i a les Audiències de districte (dada agregada).

A continuació es mostra el tant per cert de nois i noies participants en comparació amb el total d'alumnes al cens de l'Ajuntament de Barcelona- segons l'anuari d'Estadística- els cursos 2010-2016.

Taula 5: Alumnes participants a l'Audiència de ciutat període 2010-2015¹

	PRIMÀRIA*	SECUNDÀRIA*	EDUCACIÓ ESPECIAL*	TOTAL ESTUDIANTS*	NOIS I NOIES PARTICIPANTS AUDIÈNCIA CIUTAT	% PARTICIPANTS RESPECTE LA POBLACIÓ DE LA CIUTAT
Curs 2010-2011	78.740	52.818	2.045	133.603	848	0,63 %
Curs 2011-2012	79.630	53.122	2.044	134.796	978	0,72 %
Curs 2012-2013	80.102	53.363	2.103	135.568	661	0,48 %
Curs 2013-2014	80.423	53.383	2.157	135.965	920	0,67 %
Curs 2014-2015	81.487	53.941	2.157	137.585	709	0,51 %

Com es pot comprovar a la taula 5, en el període de 2010-15 el tant de per cent de nois i noies participants és menor d'1%.

Com s'ha pogut comprovar, es pot qualificar de "molt baix" l'abast del programa de forma genèrica, ja que el nivell de participació de centres educatius no supera el 7% i el de nois i noies de la ciutat de Barcelona que hi ha participat no supera el 2%. Les dades també mostren que, en els 10 anys estudiats, hi ha hagut una davallada tant en el nombre de centres com en el de nois i noies: s'ha reduït en 354 el nombre de nois i noies participants i hi ha hagut 7 centres desvinculats des de la primera edició a la darrera. Per últim, és oportú destacar que pel que fa la participació dels nois i noies a les Audiències de districte no supera el 4% en cap dels districtes.

5.1.3 Temàtiques de les Audiències i agents col·laboradors

Una altra dimensió que completaria l'abast social del programa de l'Audiència és aquella que conté aspectes relacionats amb les temàtiques que es desenvolupen en les diferents edicions.

S'ha considerat important mostrar la relació que hi ha entre les temàtiques de les diferents edicions de l'Audiència i els agents col·laboradors de cadascuna de les edicions. Alguns dels informants van manifestar que un criteri per decidir si hi participaven o no era la temàtica que es proposava i el nivell de motivació que podria suposar pels nois i noies.

Pel que fa a les temàtiques de les diferents edicions podríem agrupar-les en diferents blocs: temes que tenen a veure amb la ciutat, els drets dels ciutadans i la política; l'ús de les noves tecnologies, comunicació i la ciència; temes relacionats amb la salut; i per últim temes culturals com ara la interculturalitat o l'oferta cultural, entre d'altres.

El Quadre 3 s'ha elaborat a través de l'anàlisi de materials comunicatius com els tríptics, manifestes i materials didàctics publicats al web de l'Ajuntament de Barcelona amb la finalitat de mostrar la relació entre l'edició de les audiències, les temàtiques i els agents col·laboradors.

¹ Les dades de les taules amb asterisc han estat extretes de l'Anuari d'Estadística de Barcelona.

Quadre 4: Agents col·laboradors

AUDIÈNCIA	CURS	TEMÀTIQUES	AGENTS COL·LABORADORS
XXI	2015-2016	Seguretat i ciutat	Comissionat de Participació Ciutadana i Associacionisme (Coordinació) Institut d'Educació
XX	2014-2015	Construïm amb la gent jove la política i els drets de la ciutadania	Comissionat de Participació Ciutadana i Associacionisme (Coordinació) de l'Ajuntament de Barcelona Institut d'Educació
XIX	2013-2014	Barcelona educadora i inclusiva. Tothom és ciutat i ciutadania	Servei de Desplegament de Programes Educatius de Ciutat. Institut d'Educació (Coordinació) Àrea de Qualitat de Vida, Igualtat i Esports Comissionat de Participació Ciutadana i Associacionisme
XVIII	2012-2013	La ciutat digital. Les tecnologies al servei de les persones	Servei de Desplegament de Programes Educatius de Ciutat. Institut d'Educació (Coordinació) Institut Municipal d'Informàtica – Hàbitat Urbà Comissionat de Participació Ciutadana i Associacionisme
XVII	2011-2012	La participació d'infants i joves. Fem sentir la nostra veu!	Servei de Desplegament de Programes Educatius de Ciutat. Institut d'Educació (Coordinació) Comissionat de Participació Ciutadana i Associacionisme
XVI	2010-2011	Barcelona cultura! Propostes per gaudir la cultura	Servei de Desplegament de Programes Educatius de Ciutat. Institut d'Educació (Coordinació) Institut de Cultura
XV	2009-2010	Barcelona millora el seu paisatge. Mesures per a la protecció del paisatge urbà	Servei de Desplegament de Programes Educatius de Ciutat. Institut d'Educació (Coordinació) Obra Social la Caixa, Any Cerdà Institut Municipal del Paisatge Urbà i la Qualitat de Vida. Barcelona Televisió Escola de Mitjans Audiovisuals (EMAV) Espai Jove La Fontana
XIV	2008-2009	Barcelona diàleg! Propostes per a una ciutadania intercultural	Servei de Desplegament de Programes Educatius de Ciutat. Institut d'Educació (Coordinació) Barcelona Diàleg Intercultural CosmoCaixa Barcelona, Museu de la Ciència de l'Obra Social "la Caixa"
XIII	2007-2008	Barcelona futur! Millorant la ciutat defensem la terra: propostes per actuar davant el canvi climàtic	Servei de Desplegament de Programes Educatius de Ciutat. Institut d'Educació (Coordinació) CosmoCaixa Barcelona, Museu de la Ciència de l'Obra Social "la Caixa"
XII	2006-2007	Barcelona comunica! Propostes per a l'ús i la millora dels mitjans de comunicació a la ciutat	Servei de Desplegament de Programes Educatius de Ciutat. Institut d'Educació (Coordinació) Facultat de Ciències de la Comunicació de la Universitat Ramon Llull i de Barcelona Televisió
XI	2005-2006	Barcelona fa ciència! Contribucions científiques del jovent per a la millora de la ciutat	Servei de Desplegament de Programes Educatius de Ciutat. Institut d'Educació (Coordinació) CosmoCaixa Barcelona, Museu de la Ciència de l'Obra Social "la Caixa"
X	2004-2005	Salut Barcelona! Propostes per una millor qualitat de vida	Servei de Desplegament de Programes Educatius de Ciutat. Institut d'Educació (Coordinació) Agència Salut Pública i el Col·legi Oficial de Farmacèutics

5.2 La representació de l'Audiència

Abans de passar a veure quina és la representació de l'Audiència, és convenient explicitar què entenem per representació. L'òptica des d'on s'han analitzat les dades ha estat des del posicionament teòric de les *Representacions socials* tal com ho han formulat Moscovici (1979); Jodelet (1986); Doise (1991); Elejabarrieta (1991); Wagner, Hayes i Palacios (2011); i Molieri i Guimelli (2015). Tal i com ho recullen aquests autors, és a través dels processos de comunicació que emergeixen i es transmeten les representacions, en certa mesura, conformant un marc de referència per l'acció social. Els mecanismes que fan possible la creació de representacions són l'objectivació i l'ancoratge, és a dir, la fagocitació de l'objecte mitjançant les comunicacions i ràpidament simplificat, imaginat i estigmatitzat (objectivació), per a posteriorment, mitjançant l'ancoratge completar el procés, encaixant l'objecte en el sistema de pensament pre-existent de les persones i els grups. Tanmateix Abric (1994), ens indica que aquestes representacions tenen una estructura relacional entre els elements que la configuren.

Aquests elements són de dos tipus: els que l'autor denomina centrals i els que denomina perifèrics. Per tant, hi hauria un nucli central que és el que produeix o genera sentit, i és gràcies a aquests elements que la resta pren sentit i valor específic per les persones. Aquest nucli central estructura els elements cognitius respecte a l'objecte representat i és el fruit dels determinismes històrics, simbòlics i socials particulars de qualsevol tipus o grup social que els assumeix.

Si considerem la representació des del punt de vista d'Abric, dels col·lectius que s'han analitzat per tal d'avaluar l'Audiència, es pot dir que hi ha un element que configura el nucli central de representació d'aquest objecte. De fet és un element dimensional concret sobre la forma de participació i/o un espai educatiu de participació, és a dir, la visió més participativa o més educativa.

Ara bé, segons els agents que han participat a l'avaluació sempre donen prioritat o rellevància a un aspecte d'aquest element (participatiu o educatiu). En aquest sentit, troben que, en el cas de la informació institucional que es difon o es presenta (tríptics i espais en línia), l'Audiència es descriu contemplant les dues dimensions, tant la participativa com l'educativa:

"És una forma de participació, a través de la qual l'alumnat fa propostes a l'Ajuntament de la ciutat. D'aquesta manera, la ciutat dona veu als ciutadans més joves i els permet educar-se en la pràctica de la participació cívica".²

Així mateix, alguns dels participants expliciten, la formació de la representació en funció de la seva proximitat o llunyania a la pràctica de l'Audiència. D'aquesta manera, s'ha pogut constatar que les veus del personal tècnic, de forma majoritària, presenten un enfocament més proper a la imatge de participació que a l'educativa.

En aquests casos sempre s'elabora un discurs sobre l'Audiència on **la participació és l'element -estructurant:**

"És un procés participatiu per infants i adolescents escolaritzats de la ciutat de Barcelona que els dona l'oportunitat d'actuar com a ciutadans compromesos en la millora de la seva comunitat i alhora és una eina didàctica molt potent per aprendre a participar socialment i formar-se en valors (respecte, esperit crític, responsabilitat, cooperació, solidaritat, etc.)"³ (Tècnic)

² Font: Tríptic de la XXII Audiència Pública de nois i noies: Barcelona, ciutat Refugi.

³ Apareixen en cursiva les veus dels informants. Aquestes s'han respectat en format i estil a l'aportació que es va fer.

Per contra hi ha agents que posen l'èmfasi en la consideració educativa, sent els que estan més en contacte (el treball més diari) amb els nois i les noies els que presenten o mostren una representació de l'Audiència com un **programa fonamentalment educatiu**:

"És una oportunitat de donar veu als infants i que siguin agents actius de temes que són invisibles. Clara finalitat educativa i transformadora." (Tècnic)

"És un programa educatiu, vist des de fora. Un òrgan per a mi... espai de participació ho és, clar. És una mica tot. Però jo crec que és un lloc d'aprenentatge i programa. No només això es limita a votar cada quatre anys, sinó que ells activament podran participar i cada cop més" (Tècnic partner⁴).

"L'Audiència Pública és un projecte en el qual els alumnes aprenen a participar més en la millora de Barcelona" (Noia)

L'anàlisi documental mostra cert desequilibri pel que fa a la definició general de l'Audiència i la concreció dels seus objectius. Tot i que la definició de l'Audiència contempla la dimensió participativa –en tant que mecanisme de participació–, la majoria dels objectius proposats són de caràcter educatiu i només un d'ells és de caràcter més participatiu.

Objectius de caràcter educatiu	Objectius de caràcter participatiu
<p>"Comprendre què és una persona refugiada i conèixer-ne els drets".</p> <p>"Conèixer les competències i la resposta de les diferents administracions en matèria d'acollida i del pla <i>Barcelona, ciutat refugi</i>".</p> <p>"Reflexionar sobre els reptes de l'acollida de persones nouvingudes".</p> <p>"Reconèixer el rol de la ciutadania i conèixer experiències de suport a persones refugiades". "Reforçar valors com l'autonomia, l'opinió crítica, el respecte i el compromís cívic".</p>	<p>"Experimentar la participació ciutadana a partir de la identificació i prioritització de necessitats i la recerca de solucions i propostes en què intervinguin l'Ajuntament, la comunitat i la ciutadania més jove."</p> <p>"Elaborar propostes de millora de l'acollida de les persones refugiades".</p>

Font: Tríptic XXII Audiència Pública dels Nois i Noies de Barcelona

A més a més de l'element que configura aquest nucli central, també apareixen altres elements que es podrien considerar que són o tenen funcions perifèriques. Entre aquests elements perifèrics destaquen els següents:

L'Audiència i la seva llarga trajectòria, un programa amb "solera", són els elements històrics que estan ancorats en la representació dels participants en aquest estudi: *"Fa 22 anys que es promou"(IMEB)*

Un altre element fa referència a la materialització de la representació en els aspectes del procés, sobretot en el cas dels nois i noies, la concreció es focalitza sobre activitat escolar i el fet de donar veu als nois i noies:

⁴ El tècnic-partner és el tècnic del departament col·laborador en aquella edició de l'Audiència

"És una activitat que es fa dins les escoles on tens l'oportunitat de donar la teva opinió com a adolescent català a l'ajuntament de Barcelona" (Nois i noies).

"És com una reunió on diferents adolescents de diferents centres educatius es reuneixen per donar la seva opinió sobre el tema tractat per a poder-lo fer arribar a l'alcaldeessa, ja que no podem votar" (Nois i noies).

Els agents participants en aquesta avaluació, també destaquen les conseqüències que moltes vegades té el programa de l'Audiència més enllà de les seves funcions pròpies. Per exemple, el desenvolupament de l'Audiència ha fet possible dur a terme canvis en el context on s'aplica, com és el cas de modificar "relacions dintre del mateix centre educatiu".

"[...] Després van sorgint contradiccions, com es fomenta la participació a través del projecte i potser a l'escola no hi ha cap canal de participació en relació amb com incidir en el més proper. Si més no és un repte. Posa de manifest una manera de fer les coses. Pot ser una oportunitat per a l'escola reflexionar com es posa en relació amb els nois i noies del centre. En alguns centres estan més avançats i altres no i que el mateix projecte, més enllà del tema de cada any dóna l'oportunitat de treballar el tema però també les relacions dins del propis centres educatius." (Tècnic partner)

5.2.1 La diferenciació entre Audiència de districte i de ciutat

Si bé a efectes d'exposició, s'ha introduït un apartat específic, un altre element que apareix com a significatiu en aquests elements perifèrics, que hem comentat en l'apartat anterior, correspon a les diferències entre els dos tipus d'Audiència que es donen a Barcelona: la de ciutat i les de districte. En aquest sentit, tal i com expressen els tècnics de districte, els objectius són els mateixos però el seu funcionament implica una sèrie d'activitats que fan més atractiva una que l'altra.

Tal i com expressa un tècnic de districte, l'Audiència de ciutat demana molta feina, per contra en les de districte tot és més reduït.

"Els objectius són els mateixos, però nosaltres quan ens vam plantejar fer el districte era perquè algunes escoles que manifestaven que la de ciutat estava passada de mare. Els demanava molta dedicació, moltes reunions i per a ells era excessiu. Van demanar el districte. Fem una trobada de centres, fem tot més reduït" (Tècnic districte 2)

També apareix, en certa mesura, la idea de duplictat i de poc retorn:

"Jo crec que la de districte nosaltres no tenim cap feedback el que passa, però jo no m'assabento. Hi ha escoles al nostre districte que participen en la ciutat, per a mi és una pèrdua. Estan duplicant la feina. Fan una cosa per a ciutat i una per districte. Tenim algunes dificultats, en el meu cas, que no tenim prou escoles que participen al districte perquè estan a la ciutat. (Concretament una d'educació especial) i ho fan perquè fa molts anys que participen i hagués estat interessant" (Tècnic districte 5)

Indiquen com un aspecte molt important de l'Audiència de districte, el fet que el **treball que es realitza és molt més arrelat al territori** que no pas en l'Audiència de ciutat. A més a més, destaquen que l'Audiència ciutat té, en certa mesura, major reconeixement que no pas la de districte, com el cas de donar valor a les hores de formació/participació del professorat que hi participa.

“Penso que la de districte té un punt fort que no té la de ciutat, tot i no haver treballat. La proximitat. No sempre es pot treballar. Però per exemple el primer any, vaig contactar amb les entitats de cooperació del districte i vam fer una sessió a l'escola. Per exemple, el tema de seguretat... l'any passat no va sortir. I segurament aquest any amb el tema sí que ho podrem fer. I no sé si des de ciutat es pot treballar tan fàcilment” (Tècnic districte 1)

“El reconeixement de les hores de formació per professorat és una diferència entre ciutat i districte. A nosaltres ha suposat un institut (nosaltres ho enfoquem a secundària) que participava els dos últims anys, molt actiu. Clar quan es va assabentar que – no tenen molt clar on s'apunten, hi ha un "llo tremendo".- lògicament a l'altre lloc li reconeixien les hores de formació, agraeix i diu que a districte va estar còmode i marxava a ciutat. Del tot comprensible. Crec que hi ha una confusió amb una i altra ... El que m'he trobat és que no saben on s'estan apuntant. Si s'apunten a una, de vegades, no saben que existeix l'altre i això, el fet del reconeixement d'hores que "bueno" és un element diferencial”. (Tècnic districte 4)

Els referents tècnics de districte que han participat en el grup de discussió han aportat diversos elements diferenciadors entre l'Audiència de ciutat i les de districte, com ara:

- La presentació del manifest (la de ciutat és a l'alcalde o alcaldessa i la de districte és al/la regidor/a)
- La ubicació més propera al territori de l'Audiència de districte.
- Existeix per part dels centres una confusió gran entre les dues Audiències.
- Apareixen elements que poden afavorir la participació en l'Audiència de ciutat pel reconeixement de les hores de formació del professorat (això no passa a les de districte).
- Si bé hi ha diferències entre els districtes, la gran majoria diu que l'acte de presentació del manifest dona peu a certa o molta improvisació respecte a la resposta del regidor (és força espontani). Però, com també indiquen, depèn molt del representant polític.
- No hi ha una veritable intercomunicació entre aquestes dues modalitats d'Audiència (desconeixement de les escoles que participen en una i altra Audiència, per exemple).
- La planificació es fa, en el cas de les Audiències de districte, negociant, per contra en l'Audiència de ciutat tot està programat al tríptic.
- En el cas de les Audiències de districte, s'intenta, en molts casos, que el màxim nombre de nois i noies assisteixin a les trobades, per això s'utilitzen rotacions d'escoles perquè, d'aquesta manera, hi vagin totes (si una escola hi ha anat un any ja no hi va a l'altre) Una de les diferències majors radica en la proximitat i en la possibilitat, en les Audiències de districte, la intervenció al territori immediat, que es pot traduir en un millor intercanvi entre escoles i tècnics.
- La dificultat que tenen els responsables tècnics de contractació o les limitacions dels encàrrecs per proveïdors, en el cas de les Audiències de districte.

Tal i com s'ha recollit a la diagnosi, es pot considerar que el treball que es fa a les Audiències de districte està molt menys delimitat, en termes generals, que en l'Audiència de ciutat, ja que cada districte adapta la "fórmula genèrica" de l'Audiència a les particularitats del territori i, per tant, les diferències són generades per les formes de fer (tant en les especificitats del territori com en les formes de fer dels tècnics) de cada districte de la ciutat.

Per últim, s'indiquen aquells aspectes consensuats que han indicat els informants de les Audiències de Districte com a punts forts i febles de les Audiències de districte. Tot i quedar recollides en el punt 5.6, s'ha considerat pertinent contemplar-ho en aquest apartat també i ampliar-ne la informació.

Amb relació als punts forts o fortalezes, un dels més destacats fa referència als avantatges que té la proximitat, tant a nivell d'interrelacions amb els agents com per la possibilitat d'aplicació directa del que es fa en el territori. També es destaca la qualitat del treball del professorat, l'intercanvi de les escoles i la seva predisposició. També es destaca en les Audiències de districte la qualitat del material proporcionat.

Pel que fa a les debilitats d'aquest tipus d'Audiència, els participants destaquen, sobretot, les dificultats organitzatives (participació dels centres, contractació, materials adaptacions, manca de coordinació i calendari ...) i també, dos aspectes que tenen a veure amb l'avaluació: el retorn que es fa i la resposta per part del responsable polític durant l'acte de l'Audiència.

5.3 Agents implicats

En les entrevistes, qüestionaris i grups de discussió realitzats s'han identificat diferents agents implicats en l'Audiència Pública de nois i noies de Barcelona: Institut Municipal Educació de Barcelona (IMEB), diversos equips tècnic-*partner*, equip tècnic de districtes, centres educatius tenint en compte professorat i alumnat, empresa dinamitzadora, els professionals que elaboren el material didàctic i el Govern Municipal. Seguidament s'esmenten alguns elements rellevants i significatius pel que fa a les funcions i el paper que desenvolupen durant el procés de l'Audiència Pública.

L'Institut Municipal d'Educació de Barcelona és l'organisme que promou i coordina el programa de l'Audiència Pública. L'IMEB durant una edició de l'Audiència Pública té relació amb cadascun dels diferents agents esmentats anteriorment.

Els **referents tècnics-partners** són les persones referents d'un departament municipal que entren en col·laboració amb l'Audiència Pública en el disseny, seguiment i desplegament de les propostes recollides al manifest. L'elecció d'aquest equip tècnic-*partner* anirà orientat segons la temàtica de l'edició de l'Audiència Pública. Generalment tenen un paper rellevant durant el retorn de les propostes dels nois i les noies de Barcelona.

L'empresa externa que s'encarrega de la dinamització de les sessions amb infants i joves fora dels centres educatius és un agent reconegut pels altres agents implicats. L'empresa s'encarrega de la planificació, la proposta metodològica i el desenvolupament i dinamització de les diferents trobades durant el curs.

El **professorat** són els referents dels centres educatius que lideren el programa dins el centre. També són les persones que faciliten el material a l'alumnat.

L'alumnat participant, de sisè al Batxillerat, prové tant de l'escola pública com de l'escola privada/concertada de la ciutat de Barcelona.

Els **professionals que elaboren el material**, que són membres de grups de recerca d'universitats catalanes o persones expertes en el tema que es desenvolupa cada edició de l'Audiència. En algunes ocasions el mateix equip redactor del material assessora el professorat sobre l'ús del material.

Part de l'equip de Govern de l'Ajuntament de Barcelona (alcalde/sa i/o regidors/es) que participa en diversos moments del programa de l'Audiència. Generalment tenen un paper rellevant durant la presentació del Manifest al Saló de Cent i en el retorn de les propostes dels nois i les noies de Barcelona.

A continuació s'identifiquen alguns elements relacionats amb les funcions i el paper que realitza cada agent dins el programa:

Els referents de districte expliciten que l'equip de districte coordina l'Audiència de districte i té contacte puntual amb l'IMEB. Destaquen el contacte fluid i la relació estreta amb els referents dels centres educatius. Per altra banda destaquen que també intervenen alguns agents del mateix districte fent èmfasi en les particularitats de cada districte:

“Escoles, tècnica, Espai Jove Garcilaso, professorat, equip de govern, empresa...” (Tècnic districte 1)

També destaquen la importància de l'equip de professorat en la vinculació amb l'Audiència i l'elecció d'incorporar-se al programa. A continuació es mostra un fragment de l'entrevista amb els referents de districte on esmenten una diferència entre els centres de primària i els de secundària respecte a l'elecció de participar o no al programa.

“TD 2: Tots aquests agents intervenen. És un conjunt de coses.

TD 3: Però la principal és el professorat.

TD 2: El director... el claustre....

TD 1: En tot cas l'aposta és de la direcció....

TD 2: A més és un treball de professorat....

TD 3: Jo parlo de primària, del tutor... és diferent.

TD 4: A Secundària, parles amb el director i hi ha vegades que diu no, o ho passo a l'equip docent i allà decideixen l'àrea.

TD 1: Jo no deia això, jo deia que el director o proposa i finalment és el claustre qui decideix perquè està clar, si el professorat no vol no es fa” (Tècnics de Districte)

Per altra banda, en el grup de discussió del professorat sorgeix el debat sobre si la participació a l'Audiència és una elecció del centre educatiu o del professor o professora.

“Jo penso que, jo que he saltat molt de centres per diferents motius, he vist que hi ha una manera de pensar. L'Audiència Pública és un projecte de centre, no perdona, normalment és un projecte d'una persona. El que va passar, arribo a un centre, fem el projecte, famílies molt contents... i després marxo i desapareix” (Professora)

“Els directors en la pública s'han convertit en gestors, administratius del Departament i haurien de tenir el compromís de difondre l'Audiència Pública i implicar-se en projectes necessaris pel desenvolupament emocional dels nois i noies de Barcelona” (Professora)

Aquesta idea complementa la percepció per part dels tècnics de districte, que posen de manifest que, sovint, formar part del programa o no, depèn de l'elecció d'un professor/a i no tant d'una aposta ferma del centre. Aquesta qüestió condiona la continuïtat del programa al centre i també afecta el seu abast social. Els tècnics consideren que els equips directius podrien ser agents promotors de l'Audiència Pública dins els centres educatius.

Per altra banda també s'ha recollit l'exemple de com els nois i noies poden triar formar part o no del programa de l'Audiència.

“Els alumnes es presenten voluntàriament a quin projecte es volen acollir i els grups per tant són més reduïts. Només participa 4t ESO, 13 alumnes” (Professor)

Concretament, el centre ofereix als estudiants diferents programes o iniciatives on implicar-se, un dels quals és l'Audiència. Els nois i noies escullen l'Audiència, constituint així un grup de nois i nois heterogeni al voltant d'aquest compromís.

Per altra banda també es destaca la necessitat d'un alt grau d'implicació dels tècnics-*partners*. Els tècnics-*partners* que han col·laborat en el projecte destaquen el paper principal de l'IMEB, ja que és aquest institut qui proposa el projecte anualment a un altre departament o àrea de l'Ajuntament de Barcelona, que serà qui esdevingui *partner* de l'edició de l'Audiència Pública. Part de l'equip *tècnic-partner* destaca el compromís professional del *partner* en el projecte, una implicació que se sostingui en tot el procés: en el disseny, execució, retorn i seguiment del projecte.

“El partner és el protagonista, s'ho ha de creure, implicar i responsabilitzar de fer un retorn. Mínim mínim, sempre ho dèiem. Dèiem que el teu responsable polític sortirà a la foto però això vol dir que el teu sector, primer haurà d'escoltar tot allò, veure què es pot fer de les propostes que es rebin i fer un retorn en condicions on digui què pot fer l'ajuntament i què no” (Tècnic partner 1)

La vinculació del *partner* té molta relació amb l'elecció del tema, ja que a aquest se li proposarà formar part del programa segons el tema escollit per a l'edició. Tot i la vinculació del *partner* en cadascuna de les edicions, no sempre s'ha articulat de la mateixa manera. En algunes ocasions ha començat a formar part del projecte un cop ja estava molt avançada seva la formulació, tot i que la intenció de l'IMEB és vincular al *partner* des del moment que s'escull el tema. Durant l'avaluació, s'ha destacat que, en algunes ocasions, la coordinació municipal no ha estat del tot fluida.

Els nois i les noies participants identifiquen, clarament i en un primer pla, al professorat com a agent principal del programa de l'Audiència Pública. En segon terme destaquen l'equip de monitoratge de les sessions intercentres. Alguns d'ells, apunten també el paper dels tècnics i de l'Ajuntament de Barcelona sense especificar-ne els càrrecs ni les funcions. En el seu relat sobre els agents implicats, destaca el terme “voluntaris”, fent referència als joves que els acompanyen en les diferents sessions de treball fora de l'escola.

*“Els professors, alguns monitors voluntaris, l'ajuntament de Barcelona
Els professors, els tècnics, monitors, voluntaris, i tothom que fa possible les trobades i les reunions
El professorat, els tècnics, monitors i voluntaris
Els professors, monitors que dirigeixen l'activitat de Barcelona i l'ajuntament de Barcelona.
Voluntaris, professors i monitors” (Nois i noies)*

Aquesta relació dels agents que fan els nois i noies, mostra que no identifiquen una panoràmica general de tots els agents implicats i permet interpretar que la dimensió del programa és, des del seu punt de vista, escolar i no tant municipal, ja que l'agent pont amb l'organització municipal és el professor o la professora. Tot i així, si que mostren una relació amb la ciutat quan comenten la seva presència al Saló de Cent amb l'alcalde o alcaldessa.

Aquest grup de nois i noies destaca l'interès en participar a l'Audiència pel reconeixement que senten quan hi participen i també per les formes de treball, la metodologia. Per tant, es destaca la importància de procés i la vivència.

Per altra banda, el grup de nois i noies qüestiona les intencions de l'Ajuntament i el sentit del programa. Esmenten la necessitat de tenir una resposta per part d'Ajuntament i, per tant, la necessitat d'una interacció durant el procés de l'Audiència.

- *Crec que ho fan perquè els menors de 18 donin la seva opinió ja que no poden votar, però sincerament no crec que....*
- *Jo això també ho he pensat abans, però dic per què ho fan?*
- *Però per puro "postureig"*
- *Però tot són diners, com es gastaran diners per a fer únicament postureo? Què és l'Ajuntament de Barcelona!*
- *Per saber si de veritat ens sentim útils fent això la veritat és que ens donin una resposta perquè sinó és per a "postureo". Perquè si de veritat no ens donen cap resposta no serveix de res **(Nois i noies)***

L'equip de tècnics-partners també explícita l'alt grau de compromís que hauria de tenir l'administració en aquest programa, tant en el seu plantejament com en el seguiment i promoció de les propostes realitzades pels nois i noies participants, de manera que es reconegui, així, el valor del procés durant el curs:

*"No només quedar-nos amb la foto, és molt xula i mediàtica, sinó aprofundir en tot el que hi ha darrere del projecte. Que l'administració, que s'ho prenguin molt seriosament" **(Tècnic partner)***

Per la seva banda, el professorat desvinculat destaca la importància de la presència i compromís dels agents polítics, tant en l'elecció del tema com en la presència dels diferents actes públics amb els nois i noies. Per una banda, destaquen que el compromís ha de fer-se visible en el retorn de les propostes – també inclouen al *partner*- i, per altra banda, destaquen la necessitat d'adaptar el discurs als nois i noies al propòsit del programa:

*"Una cosa a millorar. En la presentació de l'Audiència, a la primera, sempre venia un personatge, regidor de l'ajuntament i moltes vegades feia el seu discurs i els nens, això clar, i a vegades també en algunes vegades l'Audiència algunes intervencions d'alguns regidors es convertia en la seva ....bueno, potser no cal, no? Perquè els nens això sí que els hi molestava més, està fent política, nosaltres venim a fer una altra cosa. Per què ens està explicant això? De vegades ens pensem que no s'enteren i sí se n'adonen quan hi ha algú allà que està intentant.. de vegades venen amb protocol, i si ha de parlar un ha de parlar l'altre i és una mica forçat, queda" **(Professor desvinculat)***

Per altra banda, emergeix la idea de donar continuïtat a l'Audiència després de la redacció del manifest per tal que els nois i noies puguin seguir el procés de desenvolupament de les seves propostes.

“Jo crec que s’hauria de millorar que també desconec si ara es fa actualment. Una mica, que es veiés la resposta. Potser al cap d’x temps hi hagués un retorn de cara als nois: mira vosaltres proposàveu això i s’ha aconseguit. Estaria bé de que tingués una continuïtat, que no fos treballar un tema aquest any, hem fet manifest, hem presentat i aquí s’ha acabat la història. Estaria bé al cap d’un any se’ls mantingués informats .Escolta, s’ha fet això o s’ha aconseguit allò altre. Tampoc sé com es treballa el manifest quan arriba a alcaldia. No sé si és un fet per a que nois i noies vegin que és l’Audiència Pública. El tema dels espais dels parcs i jardins sí que es va executar” (Tècnic-partner 3)

Es destaca que no hi ha demanda forta per part dels agents participants en conèixer el retorn polític que es fa de les propostes recollides al manifest, tot i que el considerin necessari. Pel que fa als tècnics-partners, alguns d’ells reflexionen sobre com articular de manera concreta el retorn i proposen major coordinació entre l’equip de coordinació de l’Audiència i el Departament partner un cop finalitzada l’entrega del manifest.

“Estaria bé que el gestor de l’Audiència parlés amb partners per a revisar les propostes i accions que s’han realitzat...” (Tècnic-partner 1)

“No tenim pressió per a revisar. No hi ha grups de nens i nenes que preguntin i revisin què s’ha fet” (Tècnic-partner 2)

En resposta a aquesta necessitat de retorn i coordinació entre els diferents agents amb la finalitat de vetllar per la incidència de les propostes dels nois i noies a les polítiques municipals, alguns tècnics-partners apunten propostes de caràcter tècnic detallades com ara la recollida de dades dels participants i la facilitació de la informació via correu electrònic o a través de l’escola.

“Nosaltres com a administració ens comprometem a això. I us donarem comptes amb aquesta data. I si no podem donar-ho a títol individual... per correu electrònic, buscar la manera de lligar en el bon sentit de la paraula, la participació dels nois i noies i que no quedi en alguna cosa anecdòtica. I si no ho puc fer a partir dels nois a través de l’escola. Com a institució que trasllada quins són els compromisos que tira endavant l’administració amb les propostes que es van fer. Com s’integra i impregna tant a l’escola i administració, per a donar-li més valor” (Tècnic-partner 2)

Per altra banda, s’apel·la l’equip de govern, en tant que agent que proposa el tema, per tal que aquest delegui l’elecció total dels temes als nois i noies.

“[...]Ara, el que jo continuo pensant és que temes que surten de política de l’ajuntament no toca. L’ajuntament, quan s’ha votat uns polítics hi ha uns, i quan votem a uns altres hi ha uns altres, i penso que no han de ser ells els que han d’abocar els temes que es treballen a l’escola. És la meua visió, cadascú té la seva. Però el fet aquest que a final de curs es poguessin proposar temes des de les escoles i el que s’arribava a fer era un dels que s’havia proposat allà. És la manera més bona que jo crec, perquè d’alguna manera surt ja de les escoles. I per tant no és un tema de moda. Perquè les modes no deixen de ser modes” (Professora de centre desvinculat)

Tot i aquestes consideracions fetes per part del professorat desvinculat relacionades amb el rol que juga l’equip de govern, en diverses ocasions també han fet referència a la importància de presència política als actes públics, ja que consideren que pels nois i noies és un fet important i una mostra de reconeixement.

5.4 Seqüència d'accions-procés

En aquest apartat de l'informe es mostra el que pensen i creuen els participants en l'estudi sobre allò que es fa en el procés de l'Audiència, recollint-ne els punts més rellevants i considerant les veus de totes les persones participants en aquest estudi.

Abans d'analitzar què diuen els agents implicats sobre les accions que es realitzen, val la pena remarcar un aspecte rellevant: el tipus de finalitat que té el programa. Majoritàriament els entrevistats i entrevistades fan esment d'un procés en **tres grans fases o blocs diferenciats**. Per una banda, **proporcionar informació per part de l'Ajuntament sobre una temàtica** concreta, després la **formació dels nois i noies en la temàtica** i per últim, els **mecanismes d'Audiència**. Així, la finalitat és donar veu als infants a partir d'una temàtica (pot ser proposada per l'Ajuntament o proposada pels nois i noies) i, a més a més, educar en la ciutadania.

“També la finalitat de treballar el tema que l'ajuntament proposa però també hi ha hagut edicions on s'ha treballat el tema que els infants els interessava.[...] Donar veu als infants, perquè diguin com volen la ciutat i que tinguin una resposta d'allò que proposen i que els tractin com a altres ciutadans, donant explicacions i agraïments” (IMEB)

“Educar en la ciutadania i que siguin conscients i valorin el que poden fer. M'importaria molt un valor que no està prou aconseguit a les escoles. L'exercici de la democràcia a l'escola, aquest és el que m'ha preocupat tota la vida i això fa que entri l'acció política, la ciutadania pròpiament política. Entra d'una manera molt light. Hauria de donar suport a un exercici de l'escola democràtica” (Professorat)

Però també, és un model de funcionament democràtic, ja que existeix una oferta de tipus oberta a tot el territori de la ciutat.

“És un model democràtic perquè hi ha una oferta oberta per tot el territori, no és restringit també hi ha nens i nenes amb discapacitats” (IMEB)

Les accions per desenvolupar tot el procés de l'Audiència es poden resumir en tres grans blocs que es caracteritzen per la creació i generació d'informació en un procés que té la conceptualització d'una investigació-acció en el seu model teòric. És a dir, es generen productes que són elaborats de forma conjunta i que, a la vegada, produeixen formes d'acció que tornen a generar productes per donar pas a noves actuacions.

El model contempla **Informació + formació al voltant d'una temàtica + mecanismes de l'Audiència** i recull, mitjançant els quadres síntesi, les aportacions dels nois i les noies que es traslladen a les trobades intercentres. A més, durant el procés, hi ha un assessorament-acompanyament als tutors i tutores i es genera una producció-aportació, hi ha deliberació i es comparteix.

El primer pas de l'Audiència es concreta en la **proposta de la temàtica**, que es dona en l'àmbit institucional, i en la **inscripció de les escoles** que hi volen participar (l'oferta és oberta a totes les escoles de la ciutat de Barcelona, tal com es pot veure en els tríptics de les diverses edicions). En aquest aspecte, cal remarcar que la temàtica ja ve donada i que la pregunta que sorgeix és: Com fer que aquesta elecció sigui més participativa?

Un segon pas són les **sessions prèvies**, que consisteixen en presentacions tant del procés i del seu funcionament com del material, en format dossier, d'ajuda pel professorat. En aquest punt, cal destacar que hi ha veus crítiques sobre la comunicació en aquest pas:

"Les que jo recordo...com que ja estàvem apuntats ens arribava la informació d'un dia per l'altre. Es feia presentació a un centre cívic, es presentava el dossier, venien els que l'havien muntat, normalment era gent d'alguns departaments de les universitats, i després hi havia una formació a l'IMEB a plaça Espanya i bueno, començàvem a fer activitats amb els nanos i els professors ens trobàvem i decidíem bueno a veure: "de les 25 activitats, ... Quina fem? Hi havia fases" (Professorat desvinculat)

Un tercer pas, es podria definir com **la feina a l'escola i els procediments de preparació** del material de l'Audiència. La manera de treballar és una mica variada, ja que s'ha d'ajustar a les idiosincràsies de les diverses escoles. A continuació es mostren algunes de les formes de promoure l'Audiència dins els centres escolars:

"Dediquen dues sessions a la setmana i segueixen el guió. Potencien el treball en grup, la llibertat d'expressió i resumir el que es posa en comú, per després explicar a l'intercentres. Els va bé per altres assignatures i convivència entre ells. Grup de 15 alumnes. La veritat és que millora el respecte cap a les idees diferents. L'escola està des del principi"

"Ho donem a cultura valors ètics, una hora setmanal i de vegades tutoria. Aprenen a escoltar-se i a analitzar idees que de sortida són antagòniques".

El grup classe influeix, el número d'alumnes. Diversitat d'idees i de passions. Normalment es fa a 3r i ara ho farà 2n i 4t. Fa un preludi, drets humans i acció política, estructura de la democràcia. Abans d'arribar al material. Seguim el material però m'ho miro abans i si no m'agrada, ho canvio. Depenent dels alumnes i planteja fer accions a partir del material, tema o conceptes. Fa seguiment, fotografia, vídeo, relat... El tema és nuclear, que sigui atractiu o polèmic, que interpel·li als alumnes, un aprenentatge concret, un tema social determinat. Si es poden fer xerrades complementàries millor"

"Treballem l'Audiència Pública des d'ètica, 1h a la setmana. I de vegades agafava hores de socials o de tutoria. És una escola que treballa en altres projectes i llavors van decidir crear dins les hores de classe una hora als projectes diversos. Li diem l'espai de APS: estàs fent un servei i aprens sobre la ciutat o el que sigui. Els alumnes es presenten voluntàriament a quin projecte es volen acollir i els grups per tant són més reduïts. Només participa 4t ESO, 13 alumnes"

"Al nostre centre hi participa tothom"

La manera d'escollir quins nois i noies hi participaran també és molt variada, ja que cada centre tria la seva forma de participar a l'Audiència.

"Aquí teníem una contradicció, qui tria, els nois o els professors. Hi ha professors que tenen estratègies per a triar de manera que sembla que ho trien els alumnes i ho tria ell. Sembla que depèn de si els tutors s'ho creuen o no. Alguns són fans, s'ho creuen, els agrada, que pot ser oportunitat del seu àmbit educatiu de reforçar valors, i per tant són els tutors i acaba tirant del carro i fer l'esforç que suposa sortir de l'aula. El primer moviment és el tutor, després s'ho treballa amb el grup classe i ho vesteixen més o menys participatiu" (Tècnic-partner)

El **quart pas**, es pot dir que són les **trobades o intercanvis intercentres**. Els discursos mostren que hi ha un manca de representativitat, tant en les trobades intercentres com la trobada final de l'Audiència on es fa la lectura del manifest.

"Hi havia tres o quatre trobades, i enviàvem tres o quatre representants. I per a aquestes trobades havíem de fer feina prèvia. I els professors caracteritzàvem feines prèvies i evidentment i escollíem quines activitats ens semblaven més oportunes i quines no. Des de l'Ajuntament feien com una tria i d'aquestes eren molt importants, s'han de fer sí o sí o aquestes les podeu triar o altres de més a més. I llavors a més a més d'això triàvem unes quantes, les fèiem, enviàvem els nostres representants i finalment hi havia la trobada de l'Audiència Pública. Abans s'enviaven tres o quatre nanos perquè fessin el manifest i al final hi havia l'Audiència on també participaven alguns de cada centre. Hi havia una trobada al principi de cada curs, hi anaven tots els nens de cada escola, era un follón. Muntaven una gimcana o alguna història, joc, i bueno almenys els nanos interaccionaven amb els de les altres escoles que participaven en lo mateix, era una trobada gegant. Les altres eren més petites. Bueno els profes també hi anàvem a les trobades, cada vegada anàvem un diferent, així tothom hi passava...Després ja arribava l'estiu, normalment es feia al maig, les avaluacions... una vegada ja has fet l'Audiència pròpiament, tu ja tanques carpeta i vinga, la feina ..." **(Professor desvinculat)**

Pel que fa al nombre de trobades, els nois i noies consideren que són poques. A més a més, a les trobades intercentres, on es posen en comú les aportacions dels grups i s'elabora el manifest, hi participen un grup molt reduït d'alumnes i això fa que la resta quedi relativament al marge del projecte. La sensació que mostren els alumnes és que l'Ajuntament no farà gaire cas al manifest.

*"Quan us trobeu amb altres centres?
Cada tres mesos, un cop cada trimestre. És poquet.
I entre una inter i inter?
Fem sessions i també redactem un blog amb les escoles que fem i les conclusions que fem les compartim. Una sortida que van dues persones que s'ajunten amb altres persones d'altres centres, es redacta el manifest que després es fa un tríptic que es llegeix al dia de manifest.
Crec que et toca això de redactar-lo. Els que poden. No crec que no faran molt de cas al manifest"*
(Noies)

El **cinquè pas** es concreta en la **presentació del manifest a l'Audiència Pública** a l'Ajuntament. Però, de forma prèvia a la presentació definitiva, l'equip tècnic de l'Ajuntament pot matisar-ne la redacció. De tota manera, l'aspecte més important, i que la majoria dels agents participants en aquesta avaluació recalquen, es concreta amb aquesta pregunta: *I després de l'acte d'Audiència, què?* És a dir, hi ha inquietud sobre el retorn que es fa a les propostes que conté el manifest.

*A partir d'aquí vosaltres en la redacció del manifest vau intervenir d'alguna manera?
TP2: Matisar.
TP1: Les intervencions van ser indirectes a través de les trobades intercentres. Hi havia una empresa que redactava tot i que al principi van sortir molts temes d'argot, terminologia específica. Aquí va haver-hi un esforç nostre per a revisar el vocabulari.
També va haver-hi un tot un treball per a resoldre dubtes, relacionats amb el desconeixement, i aquesta la vam aportar nosaltres. Per a evitar discursos que podien ser falsos".*
(Tècnics-partners)

*Després de l'entrega del manifest hi havia algun altre acte?
"En els primers anys no. En els últims anys jo recordo el penúltim que vam participar que varen venir els representants del districte perquè els nens els expliquessin, si no recordo malament el*

tema era en relació a l'entorn escolar i quines coses es podien millorar. I ells van fer les seves demandes d'alguna manera i llavors van venir els del districte i se'ls va exposar a la gent del districte quines eren... van venir aquí. Van estar a la sala d'actes i van estar els nens de sisè i ells doncs em sembla que a l'entrada encara hi ha un parell a l'entrada. Hi havia un panell molt gros on ells havien dibuixat bafarades i algun dibuixet i havien escrit totes les propostes, el carril bici i tot això. Li van exposar a la gent del districte les coses que consideraven que calia millorar". (**Professorat desvinculat**)

Els nois i noies també expliciten la **manca de comunicació després d'aquest cinquè pas** amb l'equip de govern i, per tant, la seva **percepció de "no tancament" del procés** de l'Audiència és fa palesa en les seves paraules:

"I com ho assegures? Quina mena de comunicació existeix?

No, crec que l'únic que podem fer és esperar...

Crec que hauria de fer, igual que nosaltres redactem manifest, ells haurien de fer una resposta, un document: doncs mira hem aplicat...o el manifest que heu fet ens el mirarem i tal... perquè és com que acaba molt tallat. Fem el manifest el donem i es queda en el aire" (**Nois i noies**)

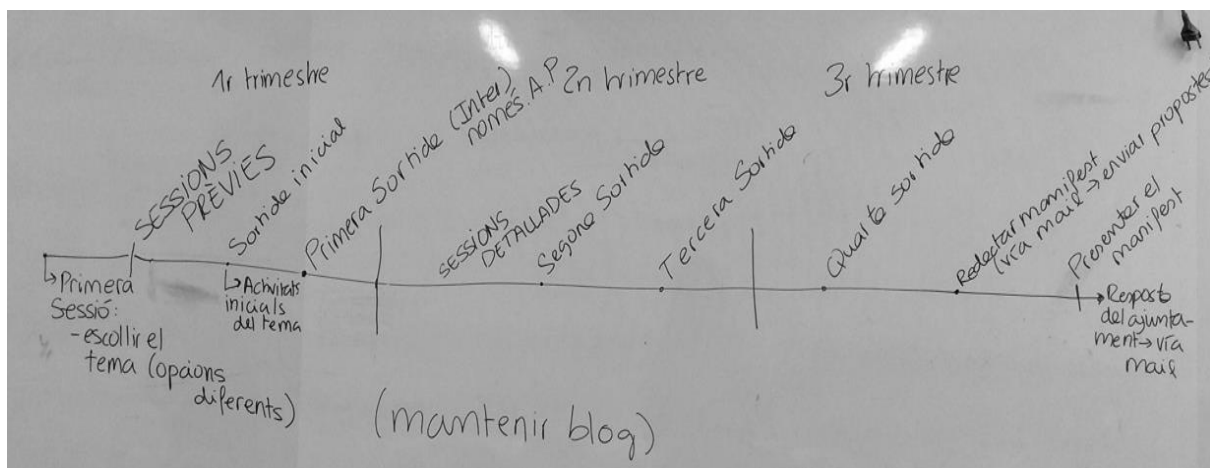
Tal i com mostren aquests informants, existeix la necessitat de fer retorn sobre l'estat de les propostes realitzades tant als centres educatius com als nois i noies participants a l'Audiència. Ells mateixos proposen com es podria realitzar.

Quins canvis introduirien en el procés els nois i noies participants?

Un cop revisats els diferents passos, es vol posar de manifest l'exercici realitzat amb el grup de discussió de nois i noies (participants a l'Audiència fa dos anys) en què se'l va convidar adissenyar la seqüència ideal de l'Audiència Pública. El grup va dividir la línia de la seqüència entre tres trimestres, seguint la lògica escolar, i va anar revisant cronològicament el desenvolupament dels diferents passos incorporant-hi algunes propostes de millora.

A continuació es pot veure aquesta proposta de procés de l'Audiència i, seguidament, l'enumeració dels canvis que hi introduirien els nois i les noies⁵.

Imatge 1: Fotografia d'un esquema "L'Audiència Ideal" elaborat per nois i noies

⁵ Grup de discussió nois i noies participants per segon any a l'Audiència de ciutat

1. Mantenir les sessions de l'escola prèvies al desenvolupament de les sessions de l'Audiència Pública.
2. Presentació voluntària al programa, elecció per part del noi o la noia.
3. Escollir el tema prèviament a través d'un qüestionari on-line al juliol.
4. Mantenir el blog entre els centres per a poder construir el text i recollir aportacions.
5. Sortida inicial relacionada amb el tema i reduir el caràcter lúdic-festiu.
6. Realitzar quatre sortides intercentres: una sortida inicial al primer trimestre, dues al segon trimestre i una última al tercer trimestre. I una sessió per a redactar manifest.
7. Redactar manifest d'una altra manera, a través de redaccions per correu dels diferents centres, Skype, àudios, etc.
8. Rebre resposta per part de l'equip de govern a través d'un correu electrònic, com a mínim.

5.5 Percepcions de l'impacte

L'impacte del programa és una de les dimensions en les quals s'ha trobat menys informació, ja que de forma bastant majoritària els agents implicats en l'Audiència Pública consideren que aquest és un aspecte poc treballat durant tot el procés. En aquest sentit, per il·lustrar aquesta percepció, la veu d'un professor és força eloqüent, ja que ens diu: "*Indicador d'avaluació que feu servir? - No tenim indicadors*". En canvi, les interrogacions realitzades apareixen propostes d'alguns indicadors per tal de mesurar l'impacte del projecte. Per tant, aquestes veus ens diuen que l'impacte no està mesurat per manca del desenvolupament de la fase d'avaluació del programa.

Amb la finalitat de poder avaluar el programa i el seu impacte, s'hauria de considerar les conseqüències que té el programa tant en els participants directes com les conseqüències que té en a través, per exemple, de polítiques municipals, d'organització o previsions.... Cal definir indicadors per de cadascuna de les dimensions de l'impacte: abast social, representació de l'Audiència (canvis) i la seqüència d'accions.

L'impacte de l'Audiència Pública de nois i noies de Barcelona s'hauria d'analitzar en dos nivells: un primer nivell seria aquell que correspon a les conseqüències del fet d'haver participat en el programa des de l'òptica de tots els agents implicats: nois i noies, professorat i referents tècnics; i un segon nivell faria referència a l'esfera més política o institucional, és a dir, tot allò que té a veure amb les polítiques municipals i la seva organització i posada en marxa.

A continuació es mostren algunes veus en relació a aquests possibles indicadors d'impacte, considerant els dos nivells anteriors.

Impacte en l'àmbit individual

Aquests possibles indicadors haurien de tenir com a focus l'experiència dels agents en l'Audiència Pública i les seves conseqüències. D'aquesta manera s'obtidria un indicador de satisfacció, tant pel que fa al funcionament organitzatiu com als avantatges o desavantatges que ha comportat el desenvolupament de l'experiència i sobre si els objectius plantejats han estat assolits.

“A nivell d’alumne: Projecte d’aprenentatge i posa puntuació als nois i noies. Planteja la implicació de l’alumnat. Avaluar les noves competències de l’alumnat!” (Professor)

*“La qualitat del manifest, les propostes, la participació...” “La capacitat de donar resposta...”
“L’aprenentatge dels nanos, que hagin fet tots els passos bé” (Tècnics)*

“Què pensen del que ha tingut impacte de que ells van proposar, com ho saben, i quina valoració fan un cop passat pel procés. Record i què t’ha aportat. A partir d’aquí has participat d’altres coses? T’has interessat per altres? Per al professorat: tenen algun element de diferenciació entre els nois i noies que han participat o no. Actituds davant de les coses” (Tècnic partner)

Però, més enllà de l’impacte que ha tingut en els nois i noies, també s’hauria d’avaluar l’impacte amb professorat i l’equip tècnic, sobretot en clau de millora de les condicions materials (espais, desplaçament, viatges, material docent i d’organització) i les conseqüències de les interrelacions entre els diversos agents.

Per últim, és important considerar l’impacte des del punt de vista de les conseqüències per part dels agents implicats. És a dir, considerar l’impacte de la participació real dels nois i les noies i les seves conseqüències en el territori:

“De procés, per a valorar la participació real dels nanos. Capacitat de transformació. De resultats” (Tècnics-partner)

“Possibilita la participació d’infants i joves en propostes per a la seva ciutat i/o des de la coresponsabilitat i l’infant com a protagonista (estar informat, ser escoltat, ser consultat, dialogar decisions, negociar i arribar a consens, compartir decisions i fer propostes , acord i compromisos des de la coresponsabilitat)” (Tècnics IMEB)

Impacte institucional a les polítiques municipals

La mesura d’aquesta dimensió de l’impacte correspondria a una certa avaluació de les conseqüències i la planificació del programa. En l’àmbit de la planificació, els participants de l’estudi han considerat, majoritàriament, que seria idoni fer un registre, el més específic possible, amb tot allò que té a veure amb el procés d’implementació del programa de l’Audiència Pública. També han destacat la idoneïtat de mesurar tots aquests impactes, resultants de la planificació i execució del programa de l’Audiència, en altres programes d’escola o del territori (districte o barri). I, també, consideren interessant avaluar la difusió que es fa en el territori, ja que determina, en certa mesura, l’èxit extern del programa, almenys des de l’àmbit perceptiu.

“S’han dut a terme les propostes del manifest”. “Número d’escoles participants”. “El fet de participar a l’Audiència Pública l’escola ha rebut ímputs envers la participació”. “Consulta dels polítics als infants/adolescents” (Tècnics)

“Dissenyar una acció prèvia referida a allò metodològic adreçada a escoles per a garantir que el projecte quedi incorporat en el projecte de centre” (Tècnics).

Un aspecte important amb relació a l’impacte del projecte, té a veure amb el nombre de centres participants al programa i amb com es pot aconseguir que augmentin. Alguns dels informants

suggereixen donar a conèixer l'Audiència utilitzant diversos mitjans de comunicació i xarxes de comunicació.

“Fer-se conèixer, la gent no coneix l'Audiència Pública, ni les famílies. Caldria difondre via correu, televisió de Barcelona” (Professorat)

Una altra qüestió que emergeix en les converses amb els agents participants és la duplicitat de programes que hi ha entre l'Audiència ciutat i les diferents Audiències de districte i, també, la seva efectivitat i capacitat d'impacte. Aquests elements s'haurien d'avaluar a partir de la mesura del seu impacte a través dels indicadors que s'han indicat anteriorment.

A continuació es recullen una sèrie de veus que mostren reflexions en relació a les consideracions esmentades:

“Fos el màxim de flexible possible per a poder assumir moltes de les particularitats del districte i l'altre cosa que l'IMEB que gestioni el tema de les empreses. És una dificultat la gestió per als districtes. Pot ser ara que l'empresa que gestioni Audiència Pública de ciutat una empresa i QSL⁶ el districte.” (Tècnic de Districte)

“Crec que s'hauria de .... carregar la de ciutat. i el que faria és a les audiències de districte, generar un espai de ciutat, trobo bé que els nanos tinguin la visió... no sé si hauria de ser al principi o un tancament oficial amb alcaldessa al final. Però el procés hauria de ser al districte i segons la voluntat de les escoles adaptar. En funció de les possibilitats” (Tècnic de Districte)

“Jo insisteixo en no tancar a l'últim cicle de primària, perquè és una vinculació amb els del primer cicle de secundària. Els va bé, jo penso. Hi ha com una mica de reconeixença d'un a l'altre i de futur. Estaria bé no oblidar-se...” (Tècnic de Districte)

5.6 Identificació dels punts forts i febles per part dels agents implicats

En aquest apartat de l'informe s'exposen els elements de valoració mitjançant la confrontació de les idees que han sorgit durant la recollida d'informació. L'organització d'aquesta informació es mostra a la següent taula considerant per una banda deu nuclis temàtics que han emergit de les veus participants en l'avaluació i, per a cadascun d'ells, els punts forts o positius i els aspectes negatius o de millora. Cal recordar que aquests punts s'han extret de les diferents entrevistes realitzades als agents implicats i no són fragments textuais. Concretament, són aproximacions a la seva idea expressada en els discursos i, per tant, alguns d'ells estan ubicats en diversos nuclis temàtics.

NUCLIS TEMÀTICS	PUNTS FORTS	PUNTS FEBLES
PROGRAMA CONSOLIDAT, RECONEGUT I AMB TRAJECTÒRIA	<ul style="list-style-type: none"> · És altament reconegut el seu valor educatiu pel seu potencial i incidència en la formació per a la ciutadania · Reconeixement extern, ha estat referència de bona pràctica, s'ha 	<ul style="list-style-type: none"> · S'ha de revisar, fa més de 20 anys que s'està fent gairebé el mateix · Tot i que té gran trajectòria no es coneix tant com s'hauria de conèixer dins del col·lectiu del professorat. Hauria d'arribar a

⁶ QSL és l'empresa que gestiona el projecte

	<ul style="list-style-type: none"> · replicat en moltes altres ciutats · Està molt sistematitzat, pautat i organitzat · Seqüència molt ajustada 	<ul style="list-style-type: none"> · més gent · Desajustat temporalment amb una forma de participació en desús i desajustat en les noves tendències de governança
POSSIBILITATS DE PARTICIPACIÓ	<ul style="list-style-type: none"> · És l'única possibilitat de participació dels nois i noies · Els fa sentir una mica part de les decisions · Senten que tenen l'oportunitat d'aportar 	<ul style="list-style-type: none"> · S'ha de revisar, fa més de 20 anys que s'està fent el mateix
EDAT DELS NOIS I NOIES PARTICIPANTS	<ul style="list-style-type: none"> · Diversitat del grup de nois i noies · Acompanyament entre nois i noies de diverses edats · Punts de vista diversos sobre un mateix tema 	<ul style="list-style-type: none"> · Temari complex per a grups de sisè · Sentiment de solitud per part dels centres de primària
MATERIAL DIDÀCTIC	<ul style="list-style-type: none"> · De gran qualitat, els centres reconeixen que en alguns casos el continuen utilitzant · Permet que el professorat incorpori ajustaments, adaptacions i alguna sessió prèvia per tal d'introduir el tema · Quadre de síntesi final permet recollir les idees principals 	<ul style="list-style-type: none"> · Molt centrat per secundària i no per primària. Complexitat del contingut · No està adaptat per a centres d'educació especial · Es viu amb certa pressió donat que hi ha moltes activitats que requereixen de molta dedicació: "amb dues o tres activitats sucoses ja es podria treballar"
LA TEMÀTICA	<ul style="list-style-type: none"> · Diversitat de temes · Elecció de temes a finals de curs · Temes que es puguin materialitzar en accions són més ben acollits · Temes més concrets permeten als nois i noies veure els resultats 	<ul style="list-style-type: none"> · Temes de moda segons l'any o context social-polític · Dificultat del contingut per als nois i noies de sisè · Directivitat de la temàtica · Alguns temes al llarg de l'any donaven la sensació de repetir sempre el mateix · Requereix de compromís dels agents del departament <i>partner</i> i col·laboradors

Alguns punts forts i febles destacats de les diferents accions del procés de l'Audiència:

NUCLIS TEMÀTICS	PUNTS FORTS	PUNTS FEBLES
TROBADES INTERCENTRES	<ul style="list-style-type: none"> · Compartir aquesta experiència amb altra gent. Relacionar-se amb gent diferent · Trobar-se per fer alguna cosa de forma on tothom aporta i suma en col·laboració 	<ul style="list-style-type: none"> · N'hi hauria d'haver més · A cada trobada només poden participar dos o tres nois i noies, dependrà de cada centre · La manera en què s'escullen els nois i les noies que van a les

	<ul style="list-style-type: none"> Reconèixer el que comparteixen i descobrir diferents punts de vista procedents de les diferents ciutats que inclou Barcelona Treball en equip, projecte inclusiu 	<ul style="list-style-type: none"> trobades intercentres Els centres tenen dificultats per acompanyar els nois i les noies. (en època de "retallades", es va notar molt)
LLIURAMENT DEL MANIFEST	<ul style="list-style-type: none"> Oportunitat única de poder estar a prop de l'alcalde o alcaldessa i presentar el treball fet Aporta proximitat entre la institució i la ciutadania. Dia molt important 	<ul style="list-style-type: none"> Molt protocol·lari Hi ha poc lloc per a tots i totes Poc impacte pel nombre de nois i noies que hi participen
PAPER DE L'EQUIP POLÍTIC	<ul style="list-style-type: none"> Presència a l'acte de lliurament del manifest Reconeixement públic dels nois i noies i de la seva implicació Compromís amb el programa 	<ul style="list-style-type: none"> Seguiment del procés de l'Audiència Compromís amb el projecte Utilització de les trobades per a realitzar discursos polítics allunyats de la realitat dels nois i noies
RETORN ALS NOIS I NOIES	<ul style="list-style-type: none"> En algunes ocasions s'ha comunicat al centre En algunes ocasions s'ha elaborat un material gràfic En algunes ocasions s'ha visitat el centre 	<ul style="list-style-type: none"> Els nois i noies no reben retorn, no saben què s'ha fet amb les seves aportacions Una vegada es té el retorn, resulta complicat fer arribar als nois i noies els resultats, a vegades, fins i tot és complicat fer-los arribar al centre No hi ha possibilitats de seguiment

Per últim, es recullen alguns dels punts forts i punts febles de les Audiències de districte i la seva coexistència amb l'Audiència Pública de ciutat:

NÚCLIS TEMÀTICS	PUNTS FORTS	PUNTS FEBLES
AUDIÈNCIA DE DISTRICTE I COEXISTÈNCIA AMB L'AUDIÈNCIA DE CIUTAT	<ul style="list-style-type: none"> Està més aterrada al territori, més proximitat. Bon treball per part del professorat participant Propostes dels nois i noies més properes a la realitat directa Connexió amb altres entitats dels districtes Proximitat amb l'equip polític. 	<ul style="list-style-type: none"> Manca de coordinació amb l'IMEB Manca de coordinació amb altres districtes. Diversitat de modalitats, formats i continguts El retorn, respostes institucionals. Participació dels centres: sempre són les mateixes i costa ampliar el nombre de centres participants.

- Dificultat d'accedir als instituts públics.
- Calendari: la de ciutat està molt estipulada i la de districte està més oberta. Previsió de calendari i necessitat d'enviar els materials abans

6. Orientacions emergents de la diagnosi i propostes de millora

En aquest apartat de l'informe es presenten orientacions per optimitzar el programa de l'Audiència. Aquestes orientacions, que han emergit de la diagnosi feta, s'han organitzat seguint les dimensions estudiades i inclouen un seguit de propostes d'accions concretes. Les propostes d'accions concretes s'han elaborat, prenent com a opció el fet que el programa de l'Audiència sigui una experiència participativa on els nois i les noies prenen part activa en un procés participatiu en el qual col·laboren amb l'Ajuntament. Aquesta col·laboració consisteix a organitzar i planificar un procés per identificar necessitats obres l'entorn proper percebudes pel col·lectiu, analitzar-les i concretar-les en clau d'accions de transformació i millora.

6.1 Orientacions emergents de la diagnosi

6.1.1 Abast social

La proposta de l'Audiència ha d'arribar a més nois i noies de la ciutat. Davant les dades de participació dels centres educatius tant a l'Audiència de ciutat com a les Audiències de districte, es creu convenient apostar per l'augment de centres implicats, com per l'augment del nombre de nois i noies de la ciutat de Barcelona. Ha de ser una aposta participativa que incideixi més en els districtes i en el territori com a forma de relacionar-se dels infants amb la ciutat. Cal fomentar i assegurar la participació del centres públics per davant dels privats-concertats, així com equilibrar el nombre de centres participants de primària. Un altre element fonamental és incrementar el nombre de centres d'educació especial.

L'Audiència s'ha de fidelitzar entre els grups de nois i noies, més que entre els docents. Any rere any, són els centres i el professorat qui decideix si participaran a l'Audiència, els nois i les noies no intervenen en aquesta decisió. Si fossin els nois i les noies que busquen donar el relleu de la participació a l'Audiència als seus companys, probablement no es perdrien centres d'un any a l'altre. La participació a l'Audiència no ha de quedar supeditada a si els mestres fidelitzats continuen o no continuen.

La proposta de l'Audiència ha de buscar com arribar allà on no arriba. Tot i que és un programa amb una llarga trajectòria, cal obrir nous horitzons i aconseguir que l'Audiència Pública de nois i noies de Barcelona sigui coneguda.

Orientacions per augmentar l'abast social del programa:

A continuació es detallen alguns aspectes que s'han identificat com a decisius en l'elecció dels mestres de participar o no a l'Audiència.

- Si el tema es considera engrescador i adequat.
- Si la proposta es pot vincular o no amb el contingut curricular que treballa el docent.
- Si el material és adequat o no per l'edat o les característiques del grup de nois i noies.
- Si la proposta metodològica és facilitadora i proposa un conjunt d'activitats abordables.
- Si el docent creu que li comporta molta o poca feina.
- Si el centre té recursos humans per acompanyar als nois i noies a les trobades intercentres.
- Si no arriba al centre una altra proposta que es considera més important i davant la qual els centres es veuen més convidats a prendre-hi part.

Les orientacions per impulsar una estratègia de captació de centres col·laboradors i de grups d'infants han d'anar encaminades a superar les resistències que pot haver per participar en el programa. Algunes orientacions més específiques per mirar d'incrementar el nombre de nois i noies a qui arribar implicarien:

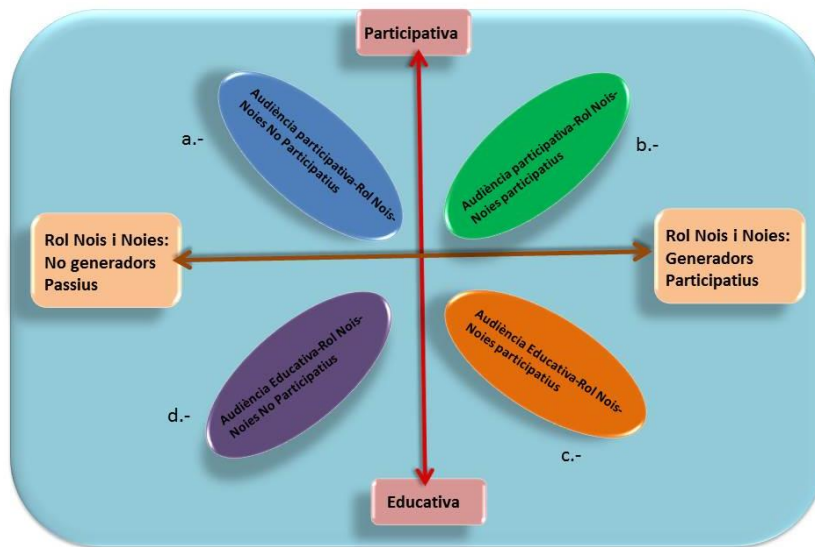
- Emfatitzar el valor de la participació en la formació dels nois i les noies.
- Seduir als centres explicant que els nois i noies seran més capaços d'implicar-se en la comunitat i en el disseny del seu projecte personal. Saber comunicar quins són els beneficis i efectes de participar a l'Audiència. Identificar quins són els seus valors i com incrementar la seva força i potencial en el marc de la renovació pedagògica. Per exemple: la participació és la clau de l'educació, la participació és la clau de la convivència, participació és salut i vitalitat ciutadana.
- Desplaçar la centralitat del tema per apostar pel procés participatiu. En el model de formació competencial, allò que pren força són les capacitats dels nois i noies per fer coses amb la informació. Apostar per acompanyar un procés participatiu on el que és important és la planificació de la participació dels infants, les estratègies que utilitzen per obtenir informació i com treballen en la informació. Treballar una metodologia que fomenti la implicació i sigui participativa, que abordi aquells temes que els nois i les noies perceben com necessaris i al voltant dels quals es mobilitzen.
- Material més simple, més adaptat a totes les edats, més facilitador de l'acompanyament de la participació i no de la instrucció del tema.
- Participar en l'Audiència ha de poder ser sinònim de qualitat d'escola democràtica o d'escola promotora del canvi educatiu. Crear una xarxa d'escoles que són escoles actives en potenciar la ciutadania dels nois i noies.

6.1.2 Representació de l'audiència

La forma de representar l'Audiència depèn d'un nucli de representació: participatiu-educatiu i d'un del rol dels infants, el generador-no generador i el passiu-participatiu. Els resultats de l'avaluació posen de manifest que la representació social de l'Audiència se sosté en dos components que configuren el **nucli central de representació participatiu-educatiu**. Aquest nucli de representació es construeix en funció de quant participatiu o educatiu es considera el programa. També s'identifica un altre component que incideix en aquesta representació: el rol que tenen els nois i noies que participen en el programa d'Audiència. D'aquesta manera, hi ha dos paràmetres que, segons el criteri dels investigadors, són fonamentals: d'una banda, la visió general del programa en el continuu educatiu-participatiu i, per l'altra, el grau de participació dels nois i les noies.

A continuació es visualitza les possibles representacions de l'Audiència en funció dels dos paràmetres que s'han identificat.

Imatge 2: Dimensions d'Avaluació i Intervenció de l'Audiència Pública de nois i noies de Barcelona. Elaboració pròpia

Com es pot veure a la Imatge 1, el paràmetre corresponent a **la vessant participativa versus l'educativa**, apareix en l'eix d'ordenada i, en l'eix d'abscissa s'ha col·locat l'altre paràmetre que representa com seria **el rol participatiu que tenen els nois i noies**. L'encreuament d'aquests dos paràmetres ens proporciona diferents escenaris, atenent al grau de polarització que es doni respecte a cadascun d'aquests. D'aquesta manera, si es consideren els encreuaments d'aquests dos paràmetres, una **primera decisió seria establir si és un programa educatiu o si és una pràctica participativa**. Caldrà definir quin és el marc on es defineix el programa i revisar els objectius en funció de l'opció presa. Per tant, prenent la Imatge 1, cada quadrant d'intersecció presenta un escenari possible que es caracteritza per l'extrem de cada paràmetre. D'aquesta manera, hi ha quatre escenaris, corresponents a cada quadrant:

- A.- Programa participatiu- Amb rols no-participatius dels nois i noies.
- B.- Programa participatiu- Amb rols participatius dels nois i noies.
- C.- Programa educatiu- Amb rols participatius dels nois i noies.
- D.- Programa educatiu- Amb rols no-participatius dels nois i noies.

S'ha de tenir en compte que aquests escenaris són fruit d'una caracterització teòrica i s'haurien de treballar des de la perspectiva pràctica i d'aplicabilitat real en funció dels aspectes tècnics i d'incidència en la formació de la ciutadania.

La representació de l'Audiència Pública també pot estar configurada pel paràmetre districte-ciutat. Aquest genera una certa confusió entre algunes persones implicades. Aquestes dues unitats generen una certa confrontació entre el tipus de procediment participatiu. L'orientació seria analitzar la ubicació **contextual del programa, és a dir, si es vol fer una iniciativa que sigui a escala de districte o de ciutat, o totes dues**. Si es decideix mantenir les dues Audiències és important que s'estableixin canals de comunicació per a no crear la sensació de duplicitat en la feina i en el context, i per no crear tampoc un entorn de competitivitat entre quina de les audiències és millor.

Revisar la informació institucional que es publica prestant atenció a com es defineix l'Audiència i quina dimensió es posa més en valor, si la de participació i/o l'educativa. Per exemple, seria convenient ajustar més els objectius de caràcter participatiu i incloure'n més, per tal d'equilibrar aquests dos paràmetres. Aquest element ha d'estar supeditat al tipus d'Audiència que es vol en funció dels dos paràmetres que ja s'han comentat (participativa-educativa i els rols dels nois i noies). Per altra banda, caldria reduir al màxim

les diferències de funcionament que s'han detectat entre els dos tipus d'Audiències, ja que això comporta en certa mesura una duplicitat de tasques i recursos. Si es mantenen els dos formats d'Audiència, ciutat i districte, ha d'haver-hi una millora en la comunicació entre els agents per no crear representacions no desitjades (com és el cas de l'arrelament en el territori, una percepció que es dona més en l'audiència de districte i que caldria traslladar a l'audiència de ciutat).

Pel que fa al canvi de representació social que es té de l'Audiència, s'ha de ser conscient que és un aspecte a modificar a llarg termini, ja que el canvi de representació necessita força temps per ser modificat, i que cal impulsar a través de campanyes de sensibilització.

6.1.3 Agents implicats

El rol dels nois i noies és d'alumnes o de ciutadans i ciutadanes. Tot i que el programa, es desenvolupi a l'espai de l'escola, els nois i les noies participen com a ciutadans i ciutadanes. És important que ells i elles se sentin tractats com a tals.

Per altra banda, el tema de l'edat dels nois i les noies ha estat present sense explicitar-se verbalment. Ha de ser una experiència per primària? Per secundària? Per tots dos a l'hora? És una qüestió que ha aparegut revelada quan es parlava de l'adequació del material, quan s'organitzaven les trobades intercentres d'obertura es deia que alguna vegada les activitats havien estat masses infantils.

L'elecció de participar a l'Audiència ha d'implicar més els nois i les noies. S'ha d'evitar que sigui una decisió unidireccional del docent o del centre, que hauria de tenir un paper més secundari, i procurar que predomini el protagonisme i l'acció dels nois i noies. La diagnosi situa el docent com l'agent central del programa i les veus dels agents traslladen una imatge de l'Audiència com un "programa de persona i no de centre". Això dificulta la implementació del programa, ja que no permet assegurar la continuïtat per part dels centres. Per tal que sigui un projecte de centre, seria convenient que l'equip de l'escola pública tingui el compromís de difondre l'Audiència (a partir de la implicació de l'Ajuntament, fent pedagogia en aquest sentit) ja que, segurament, l'equip de l'escola pública s'han convertit en gestors. Quan s'intenti fer aquesta aproximació, és important que sigui des d'una vessant d'estimulació per la participació però sense cap element d'obligatorietat. Per poder-lo aconseguir, seria interessant estudiar possibles incentius pels centres, tant en l'àmbit simbòlic com material. Una de les conseqüències d'aquesta aproximació a la participació requereix més equips docents implicats per tal de tenir un canvi generacional en la participació al programa.

El protagonisme dels infants sembla que pren més rellevància quan es comença a redactar el manifest. Però és en aquest mateix moment quan el protagonisme és redueix a un nombre molt petit de nois i noies de cada grup aula. D'alguna forma, el protagonisme dels nois i noies és desigual en funció si van personalment a les trobades intercentres exercint el paper de representant del seu grup.

Els nois i les noies donen valor a les trobades intercentres, sobretot a la primera, per ser un espai de trobada i treball conjunt. El fet de poder-se trobar amb nois i noies de diferents punts de la ciutat amb realitats tan diverses els agrada. Es creu convenient pensar altres fórmules de trobades i, fins i tot, repensar el dia de l'Audiència perquè puguin participar un nombre més nombrós de nois i noies.

El rol del *partner* en bona part queda a la disposició i bona voluntat d'aquest. Seria convenient elaborar un document de referència que defineixi les seves funcions, les accions en què està present, els espais de relació amb els nois i noies, la presència en l'Audiència o no, el treball posterior al lliurament del Manifest. Aquest document també hauria de facilitar indicacions de l'elaboració de l'informe de retorn als nois i noies. Ara per ara, sembla una funció en solitari d'una persona, però seria convenient la incorporació de l'equip i que la seva vinculació formés part de les tasques assignades en la planificació de la seva dedicació. Un element altament rellevant és la relació del *partner* amb els diferents agents i la seva dedicació a escala de districte o de ciutat. També és necessari que les aportacions dels nois i noies siguin traslladades a instàncies polítiques del departament a què pertany el tècnic i no només als coordinadors

de l'IMEB. Els *partners* no només faciliten informació especialitzada sobre la temàtica, sinó que poden passar a l'acció en un col·laboració més propera als nois i noies. Es creu convenient que estiguin molt a prop dels espais de deliberació dels nois i noies per identificar com introduir nous elements valoratius i de presa de decisions a partir de la seva mirada del tema específic. Els *partners* podrien treballar en col·laboració amb els infants sobre el terreny per anar impregnant-se de les necessitats i aportacions dels infants. En els millors dels casos seria convenient un referent *partner* per districte.

Incorporació d'estratègies de reconeixement cap a la implicació dels nois i noies per part de l'equip tècnic-*partner* i l'equip de govern. El reconeixement s'ha de sustentar en alguna cosa més que la sensació de "*que monos que són*" sinó que cal reconèixer el valor de les seves aportacions i del seu procés de treball per la millora i transformació de la ciutat i de la seva ciutadania.

Disposar d'un circuit o circuits possibles respecte a les relacions i interconnexions que tenen els agents. Això implicaria definir de forma concreta i específica el tipus de circuits respecte als processos que s'han de donar, les responsabilitats que tenen cadascun dels agents implicats i els tempos de cada acció en el procés de l'Audiència Pública de nois i noies de Barcelona.

6.1.4 Seqüència d'accions de l'Audiència

El cicle de l'Audiència hauria de poder donar-se dins del curs acadèmic i incloure el retorn, o almenys un primer retorn. El retorn de l'Audiència, s'hauria de concretar cada vegada més, tant en la difusió del territori com amb les escoles, les que hi han participat i les que no. Una proposta podria ser dur a terme algun acte per tal d'explicitar la resposta donada per part de l'Ajuntament (es podrien considerar diferents formats, des de vídeos al web fins presentacions als centres).

Buscar fórmules perquè els nois i noies participin a l'Audiència des d'una opció personal i lliure, evitant obligar a participar als grups i a les persones. Pel que fa al treball amb els nois i noies, intentar incorporar experiències de centre en les que es treballi de forma conjunta diversos programes o bé, com algunes veus han comentat, crear o fomentar un grup de nois i noies que de forma voluntària hagin decidit dedicar-se a treballar per la ciutat. Aquests programes o projectes no han de ser exclusivament d'àmbit escolar sinó que es poden connectar o relacionar amb d'altres que estiguin arrelats al territori específic (per exemple, en els districtes, els casals de joves, les entitats del lleure, etc.)

Els nois i les noies, juntament amb el centre, haurien de poder comunicar la voluntat d'implicar-se a l'Audiència un mes abans de finalitzar el curs acadèmic anterior. Després que tingui lloc l'Audiència, els nois i noies de cada centre poden anar al grup classe d'un curs inferior per explicar-los l'experiència i per presentar el manifest. D'aquesta forma, d'igual a igual, poden informar-se, mostrar el que han fet i demanar al relleu als companys perquè ells puguin prendre la decisió de si participar-hi o no.

Cal estudiar també com s'incorpora el protagonisme dels nois i les noies des de bon començament en cada edició de l'Audiència. La presentació de l'Audiència per part de l'IMEB no ha de ser adreçada només als docents, seria interessant valorar si implicar-hi també els infants. Fins i tot, els nois i noies podrien tenir una certa presència en la formació específica sobre el contingut i el material didàctic. Així, d'alguna forma els infants poden participar de la planificació de la mateixa Audiència.

Cal reflexionar sobre el nombre total de trobades intercentres i la quantitat de nois i noies que hi participen. Caldria que hi hagués, com a mínim, una trobada amb tots els nois i noies dels centres per tal de fer difusió del programa. En les altres, si no és possible que hi vagin tots els nois i noies participants (que seria el més recomanable), és important que els nois i noies hi assisteixin rotativament. La qüestió és veure com poden participar-hi el màxim nombre d'infants sense perdre el simbolisme de l'acte al Saló Consell de Cent.

Cal introduir més acció, més acció investigadora en el terreny, més possibilitat d'articular actuacions en el territori. Si entenem l'Audiència com un procés participatiu, que culmina en una audiència o reunió amb alcalde o alcaldessa, hauria d'aportar quelcom més que deliberació i propostes, sinó que podria incorporar concrecions en el territori. Aquesta opció requeriria acordar accions i també la forma com es concreten amb els gerents de districte o altres referents tècnic-polítics. En aquest sentit, es podria promoure un procés d'investigació-acció centrat en una diagnosi de la realitat més propera, concretada en una o varies accions específiques. Per tant, es tractaria de treballar tant com fos possible des dels districtes i pel districte, ja que la seva conseqüència immediata és un impacte amb una major visibilitat.

6.1.5 Impacte del programa

A partir de la diagnosi feta sobre l'impacte del programa, es detecta una manca d'accions en aquesta línia. És per aquest motiu que, en aquest apartat de les orientacions emergents, únicament s'explicita aquesta dada trobada en la diagnosi.

Més endavant, en els apartats de les propostes de millora i transformació, s'expliciten les possibilitats de canvis a introduir en aquesta dimensió de l'avaluació.

Aquí, únicament cal indicar que, pel coneixement de l'impacte del programa, es fa necessari un seguiment de totes les accions que es realitzen en el procés de l'Audiència, considerant a tots els agents implicats en el seu desenvolupament. Per això cal mesurar aquestes accions mitjançant instruments de recollida d'informació concreta (qüestionaris, entrevistes, observacions, *checklist*, narracions, etc..) i adaptada als participants (els agents tècnics, el professorat i els nois i noies).

6.2 Propostes de transformació a curt termini

En aquest apartat de l'Informe s'identifica aquells aspectes de l'Audiència que poden ser millorables en un termini inferior a un any, aproximadament. Com es podrà comprovar són propostes concretes d'elements decisoris amb una implementació quasi immediata.

a. Definir quina forma de participació es vol potenciar en el marc del programa de l'Audiència

Es recomana mantenir el segell de l'Audiència però caldria que s'incorporessin actualitzacions, innovacions i ajustaments als temps actuals i als models de governança que promoguin l'autonomia dels grups de nois i noies. És necessari poder donar una resposta a la següent qüestió: Quin model de participació proposa l'Audiència Pública de nois i noies de Barcelona?

b. Revisar el contingut del tríptic i tot aquell material de difusió que s'editi

Aquesta revisió ha de redefinir els objectius del programa, així com el marc de referència que en el que se sustenta, clarificant molt més quina és la seva intencionalitat i explicitant si es tracta d'un programa educatiu o d'un procés participatiu.

c. Augmentar considerablement el nombre de població infantil que hi participa

Tot i que es tracta d'un programa consolidat, reconegut i amb trajectòria no té el nombre de participants esperats i desitjats. És necessari incrementar el nombre de participants i per aconseguir-ho es proposa fer una campanya de comunicació a les escoles i instituts per implicar-los en el programa i perquè acompanyin l'experiència de participació ciutadana.

d. Incrementar el nombre de trobades intercentres

Mantenir i fomentar els espais d'encontre entre nois i noies de diferents punts de la ciutat, augmentant el nombre de trobades intercentres, tant a nivell presencial com digital.

e. Lliurar el Manifest en el marc d'un conjunt d'accions que impliquin més participants i fomentin la percepció d'èxit de més nois i noies

Un exemple podria ser tancar l'Audiència Pública amb una jornada per compartir experiències i idees abordades. Podria mantenir-se la sessió el Saló de Cent com un espai previ a la trobada d'Audiència i enfocar-la com una sessió de treball, deixant una mica més de marge a l'espontaneïtat. Buscar un espai gran on puguin assistir més participants, per afavorir la relació entre els diferents nois i noies i amplificar les responsabilitats col·lectives. Fins i tot, incorporar un nou espai intercentre on compartir l'experiència, el potencial creatiu i participatiu que els nois i noies han desplegat en el procés. Promoure un espai d'intercanvi d'idees des d'on sumar a la política pública i coresponsabilitzar els nois i noies en el seguiment de les propostes.

f. Garantir que el retorn arribi als nois i les noies que s'han implicat

Reajustar el calendari de l'Audiència de manera que comenci abans i, així, per poder fer el retorn dins del mateix curs escolar. Fins i tot es podria tenir una petita reunió/assemblea amb el/la tinent d'alcalde i que després, aprofitant el dia de l'Audiència, es faci el retorn públic. Treballar amb el *partner* perquè hi hagi una major implicació, es treballi en col·laboració i es treballi amb més intensitat per fer un retorn amb major facilitat.

g. Revisar el tipus de material didàctic que es facilita als referents que acompanyen el procés

Dependrà dels altres ajustaments, però sobretot de la finalitat del programa, com s'adapti el material a les diferents franges d'edats i les seves característiques. Les percepcions d'angoixa enfront de la complexitat i quantitat de material es podrien resoldre incloent amb menys propostes d'activitats. Fins i tot es podria facilitar un material adreçat al grup de nois i noies, perquè ells mateixos puguin planificar i organitzar el seu procés participatiu.

h. Introduir en el procés participatiu el procediment d'una investigació acció participant

La temàtica de l'Audiència pot ser sobre un gran tema que possibiliti abordatges diferents i motivacions diferents o bé, sobre un tema més acotat. La concreció permet abordar la temàtica d'una manera més possibilista i fer-ho des de la materialització de les accions, permetent, així, que es projecti en la realitat immediata. Cal incorporar més processos participatius que impliquin creativitat, innovació i recerca, que amplifiquin la capacitat dels nois i noies participar activar amb alguna cosa que els toca de prop i que va amb ells, i davant la qual no poden mantenir-se indiferents.

i. Definir la relació, o no, entre Audiència de ciutat i Audiència de districte

És necessari establir un marc de referència per l'Audiència de districte que mantingui la singularitat del territori però que, a la vegada, comparteixi uns referents i uns mínims que la identifiquin, sigui el districte que sigui. La dedicació dels centres i dels nois i noies en l'Audiència de districte és molt més laxa, s'adapta tot el procés i no fan totes les sessions. Aquest fet constata que el material didàctic que es prepara

permet adaptacions i es pot simplificar segons el temps de què és disposa. L'Audiència de districte dona més proximitat a l'abordatge del tema i en relació amb els polítics.

j. Reforçar la vinculació de figures polítiques en el programa

Incorporar la presència de part de l'equip de govern en diverses fases del programa anual permetria un treball col·laboratiu i un retorn més ajustat. Abans de l'acte de l'Audiència es podria fer una trobada amb l'alcalde i/o tinent/a d'alcalde perquè els nois i noies puguin presentar el seu treball. Així doncs, més que un manifest seria un informe de treball amb aportacions per incidir i transformar. Caldria canviar el format, que podria ser un espai amb taules, com el de qualsevol altre consell assessor, on poder escoltar, debatre i pensar junts i juntes. L'equip de govern s'enduria les propostes sorgides del procés i es faria una trobada, un mes més tard, en un espai més ampli per donar resposta a les propostes dels nois i noies i perquè aquests poguessin manifestar els compromisos que poden prendre com a ciutadans responsables dels avanços de la ciutat.

k. Analitzar les edats a les que es convida a participar, ajustar el procés i recursos per acompanyar adequadament el procés

Cal prendre la decisió de si el programa es destina únicament a secundària o si es vol mantenir la proposta als cursos de sisè de primària. La informació recollida constata que en el programa de l'Audiència participen un major nombre de centres de secundària que de primària. El material didàctic està més adaptat per aquesta edat, i els docents l'han vinculat més a l'espai de tutoria o, en el seu moment, a l'assignatura de ciutadania. Sigui quina sigui la decisió sobre l'edat per la que s'aposta, s'hauria de pensar en un pla d'impuls de la participació d'infants i adolescents a nivell de la ciutat, així com en la implicació i sensibilització d'un nombre més elevat de nois i noies.

6.3 Propostes de transformació a mig termini

Sigui quina sigui la proposta de transformació que es generi, es recomana impulsar un procés d'innovació fonamentat en un procés d'investigació-acció participant que faciliti la incorporació de millores en el transcurs del desenvolupament mitjançant la revisió dels referents teòrics i metodològics de la proposta. S'hauria d'impulsar un procés de participació real dels nois i noies de Barcelona durant tot el procés de l'Audiència, des del disseny i execució fins a l'avaluació del programa. A continuació es presenten diferents propostes de transformació:

a. Definir el programa de l'Audiència d'acord a la proposta de participació que es vol impulsar i al model de participació ciutadana dels infants que es vol impulsar a la ciutat de Barcelona

L'Audiència hauria d'estar més a prop de ser un procés ciutadà polític educatiu on la infància revisa el seu entorn des de l'acció compromesa i projectiva esdevenint una plataforma de propostes de millora de la ciutat adreçades a l'equip de govern i els tècnics municipals. És necessari un procés de revitalització del marc ideològic del programa, aquest es pot impulsar des d'un treball intern de l'equip de coordinació i els responsables polítics.

b. Elaborar un sistema d'indicadors d'avaluació que faciliti uns referents i concreti unes condicions de qualitat que han de garantir-se en el procés de desenvolupament del Programa

Aquesta avaluació també ha de possibilitar als infants anar regulant el seu procés i anar-se qüestionant com estan desenvolupant la seva funció participativa. Aquest parar-se a pensar-se, a avaluar-se, és

fomentar la metacognició. És a dir, que els infants defineixin com entenen la participació i com volen exercir-la possibilitat “aprendre a aprendre a participar participant.”

c. Reconèixer la participació dels infants i adolescents com a clau per la renovació pedagògica

L'Audiència pot ser un programa mitjançant el qual totes les escoles de Barcelona incorporin la participació com a metodologia per “aprendre a aprendre”, per aprendre a coresponsabilitzar-se de la transformació de l'entorn i per aprendre competències per conviure i viure en comunitat. L'escola i els mestres serien els facilitadors d'una experiència de participació ciutadana on es posaria l'atenció en el procés de planificació i disseny de la participació, i s'executaria mitjançant una metodologia de recerca participativa i d'avaluació. Els infants elaborarien propostes de transformació que podrien compartir amb altres escoles per tal d'elaborar un document compartit. L'escola tindria un paper facilitador per acompanyar un procés participatiu ciutadà, liderat pel grup de nois i noies, que transformaria una necessitat sentida per ells i elles. La força del programa de l'Audiència s'ha d'equiparar a la que tenen altres programes, com per exemple, el reconeixement que es dona als programes del departament de Salut de l'Ajuntament de Barcelona.

d. Impulsar el programa de l'Audiència com a programa transversal a les polítiques municipals on hi hagi més implicació i compromís dels partners

El treball amb el *partner* implicat ha de possibilitar la incidència i transferència de les aportacions i elaboració dels infants a les polítiques públiques. Es proposa que hi hagi una major implicació de l'àrea vinculada amb més d'un tècnic, garantir que l'Audiència formi part de l'acció anual a què es dedica, així com que les propostes dels nois i les noies incideixin en les polítiques públiques. Si es treballa amb el *partner* de forma col·laborativa i amb més intensitat es pot fer un retorn als nois i noies amb major facilitat, ja que el *partner* té informació del procés i les aportacions dels infants. Es podria elaborar un protocol d'actuació per als *partners*.

e. Valorar quina ha de ser la procedència dels temes o del tema

Cal estudiar com s'ha de definir la temàtica de cada edició de l'Audiència, i garantir que els temes siguin concrets i vinculats al territori, que necessitin una renovació i que s'estigui disposat a que aquesta renovació es faci a partir de la participació dels nois i noies. S'ha de garantir que la procedència dels temes a treballar siguin propostes procedents dels nois i noies, i s'ha de garantir que hi haurà una prioritització pressupostària i la dotació de tècnics que treballin al voltant de la proposta dels nois i noies.

f. Constituir un grup de treball amb tècnics de districte per sistematitzar el desenvolupament del programa al territori

Per tal de redactar un document de referència del model d'Audiència de districte, caldria constituir un grup de treball amb tècnics de districte durant un curs escolar amb trobades mensuals d'unes tres hores de durada cadascuna. El grup hauria de planificar, avaluar i elaborar les condicions de desenvolupament de l'Audiència de districte de forma cooperativa.

g. Introduir un pla de comunicació que inclogui una campanya publicitària i estratègica d'increment de participants, així com del coneixement que té la ciutadania del programa

S'han d'identificar els marcs referencials dels missatges per aconseguir captar l'atenció i mobilització cap a la participació infantil i l'exercici de la ciutadania dels infants per part de la ciutadania. Així com

acompanyar la construcció de la imatge de ciutadà participatiu de la infància entre la pròpia infància i en la resta de la ciutadania. Per impulsar l'increment de participants es podrien introduir alguns incentius pels adults implicats que acompanyen el procés, estudiar si els dinamitzadors són externs i no hi ha "càrrega" pels centres educatius i amplificar els elements de motivació pels nois i noies.

h. Introduir un procés d'avaluació participativa que permeti valorar les innovacions i millores introduïdes per part de tots els agents implicats

Tot procés de transformació requereix un procés reflexiu que permeti fer emergir elements de sistematització i millora. Per tant, el projecte pilot possibilita desenvolupar l'Audiència com un procés ciutadà, polític i educatiu. Es centraria en el model d'una metodologia participativa i no en la participació que es vinculi a la participació política. El desenvolupament de la innovació ha d'anar acompanyat d'un procés d'avaluació que possibiliti anar ajustant les millores i transformacions, alhora que reculli la percepció dels agents implicats.

7. Reptes per a un canvi de paradigma de la participació infantil

El treball d'avaluació del programa Audiència Pública de nois i noies de Barcelona, realitzat a partir dels últims deu anys del programa a través de l'anàlisi de les veus dels informats i les fonts secundàries consultades, permet reafirmar allò que constatava l'Institut d'Infància i Adolescència en el document de treball *Participació de nois i noies a Barcelona. Oportunitats per a la coproducció de la ciutat amb i des de la infància i adolescència*: l'Audiència Pública és un programa educatiu on la vessant instructiva hi té més pes que no pas la participativa, i on el protagonisme el té més el mestre que no pas els nois i les noies.

“Es treballa un tema que cada curs proposa l'Ajuntament, sobre el qual ofereix materials educatius tipus unitats didàctiques i que parteix de la voluntat d'implicació dels mestres i no dels nens i nenes. Finalitza amb la presentació de diagnòstic i propostes recollides en un document final al Saló de Cent de l'Ajuntament davant l'Alcaldia i els grups municipals, prèvia petició formal d'Audiència al registre municipal. Els nois i noies no juguen cap paper en el seguiment de les propostes ni hi ha procediments previstos per al retorn tècnic, més enllà del moment polític i simbòlic de posada en comú de les visions dels nois i les noies sobre el tema plantejat. En aquest sentit, l'objectiu del programa està més enfocat a educar en la participació i des d'una lògica escolar que no pas un exercici de participació ciutadana més projectiva o de meta participació” (p.28)

Durant la reconeguda trajectòria de l'Audiència Pública de nois i noies, s'ha definit el programa des de la dualitat de programa educatiu i iniciativa de participació infantil, tot i que el pes d'aquesta última ha estat molt reduït. Tant el rol assignat als nois i noies com les característiques del material facilitat per abordar el tema, posen **més èmfasi en una lògica formativa**, on el contingut especialitzat i la manera d'abordar-lo fan que el programa sigui, sobretot, un programa educatiu.

Un altre dels aspectes del programa que han emergit durant la seva avaluació, és la constatació que **s'arriba a un nombre reduït de població infantil** tenint en compte la dimensió de la ciutat de Barcelona. No només perquè ha anat reduint-se el nombre de centres escolars implicats, sinó també perquè l'abast d'acció i incidència de l'Audiència es concentra en els grups aula implicats i no en la resta de la comunitat. Si, a més, afegim que el retorn als nois i noies no està garantit, el programa queda **molt desdibuixat com a procés participatiu**.

Un altre element que ha constatat l'estudi és que el programa de l'Audiència ha estat, en contades ocasions, un projecte de centre sinó que, majoritàriament, **s'ha reduït a la vinculació del docent**. Era aquest qui decidia si donar continuïtat o no a la participació a l'Audiència, en funció de si els continguts proposats a abordar eren motivadors o no pel grup-aula, i qui d'alguna forma trobava sentit a participar en aquesta iniciativa.

El perfil dels docents també influeix molt en la forma de com l'Audiència pren forma dins de l'aula, ja que hi ha mestres que segueixen escrupolosament el material didàctic i d'altres que l'agafen com a referència i eina per aprofundir. Els que ho segueixen al detall en moltes ocasions es veuen superats pel volum i diversitat d'activitats proposades, per una manca d'adequació a les característiques del seu grup i pel nombre de sessions proposades. En canvi, per aquells docents que no el segueixen al peu de la lletra, es converteix en un material facilitador que adapten al grup, ajustant-lo i adaptant-lo als seus ritmes.

En relació a la **convivència de l'Audiència de ciutat i les Audiències de districte** s'ha de destacar que hi ha qüestions diferencials al voltant del grau de compromís i volum de dedicació que impliquen per part dels docents i grups-aula. Les Audiències de districte comporten una adaptació del projecte que suposa fer el just i imprescindible per poder elaborar un informe per lliurar al referent del districte. Tenen el mateix material didàctic però només s'aborden les activitats imprescindibles perquè els nois i noies deliberin i consensuin les seves aportacions. Els referents del districte tenen certes dificultats per aconseguir que les escoles es vinculin al programa. Per altra banda, els mestres implicats a l'Audiència de ciutat reben una certificació de formació, mentre que en l'Audiència de districte, depèn de la gestió del tècnic. Les Audiències de districte tenen el valor de la proximitat de la temàtica amb l'entorn i amb els referents polítics. A més, cada districte s'ha fet el seu propi model i la seva pròpia forma de fer. Hi ha tants models d'Audiències de districte com districtes implicats. Per contra, hi ha la necessitat de tenir més acompanyament, afavorir l'intercanvi entre els tècnics i la coordinació amb l'IMEB. Es proposa que es potenciï un model d'Audiència de districte garantint que aquesta permeti compartir uns mínims i potenciant la singularitat de cadascuna d'elles amb el territori.

Un altre aspecte a considerar, d'acord amb el que apuntava algun informant, és que existeixen **formes de participació més actualitzades i vinculades a un model de governança més horitzontal, de manera que l'Audiència Pública ha quedat una mica superada en aquest sentit**. Els processos de participació fomenten una participació ciutadana més activa i compromesa amb el seu entorn, del que ho fa l'Audiència.

Val la pena parar atenció en com, en diferents plataformes i mitjans l'Ajuntament, es defineix l'Audiència dels nois i les noies de Barcelona:

D'aquesta manera, la ciutat dona veu als ciutadans i ciutadanes més joves i els permet educar-se en la pràctica de la participació cívica.⁷

Per una banda, es diu que "la ciutat dona veu", com si es tractés d'una concessió als infants d'expressar-se quan, en realitat, estem davant d'un dels seus drets fonamentals recollits en la Convenció dels Drets dels Infants. I per una altra, s'afirma que "els permet educar-se en la pràctica de la participació cívica", com si no hi hagués cap altra pràctica que, fins al moment, no els hagués dotat de les seves competències i com si els infants, fins al moment, no estiguessin educats/formats en participació. Creiem que els responsables del programa, ni altres instàncies de l'Ajuntament, no estarien d'acord amb aquestes consideracions però la definició que donen així ho transmet.

Una aposta interessant a fer en relació a l'Audiència Pública seria invertir el pes de l'aprenentatge escolar en el programa pel pes de l'exercici de la ciutadania, on l'aprenentatge està implícit en el fer i en relacionar-se amb la comunitat. Caldria impulsar un gir de 180°. El salt qualitatiu està en poder entendre la participació com un procés ciutadà polític educatiu, d'acord amb el que diuen McCready, S. i Dilworth, J. (2014). Ha arribat l'hora que la ciutat es posicioni com a agent corresponsable en la formació/socialització política de la infància i l'adolescència i que ho faci garantint que nens, nenes i adolescents participen en la política de la ciutat. En el projecte de recerca "Participación infantil y construcción de la ciudadanía" (EDU2009-109967), dirigit per Jaume Trilla, es va constatar que els infants haurien de participar en múltiples experiències, i com més aviat millor, per reforçar el procés socialitzador que permet la construcció d'un concepte de ciutadania vinculat a l'humanisme cívic i respectuós en pro de la convivència en el seu grup natural i/o comunitat.

---

⁷<http://ajuntament.barcelona.cat/educacio/ca/audiencia-publica-de-nois-i-noies>

Tot seguit, es mostren aquells elements nuclears que facilitarien el gir cap a la transformació del programa per fer-ne un procés ciutadà polític educatiu. En un programa així, els infants i adolescents participarien activament en la transformació de la ciutat, i a la vegada, s'amplificarien les oportunitats de desenvolupament de les seves competències de ciutadans i ciutadanes.

Els elements nuclears que es proposen per redimensionar l'exercici de la ciutadania dels infants en el marc de l'Audiència són:

1. Reconèixer i revalorar la ciutadania dels nois i noies com a ciutadans i ciutadanes actius i activistes de la seva comunitat

S'ha de revisar la representació de la infància que es té dins de l'Audiència Pública i, sobretot, el "model" de ciutadà i ciutadana al que es vol acompanyar en la seva socialització política, des de l'exercici ciutadà i des del reconeixement de les competències que ja disposen per participar. La ciutat com agent educatiu és activa i està compromesa en l'acompanyament de la construcció de la imatge de ciutadà i de ciutadania que construeixen els nois i les noies. Aquesta representació ha d'anar en sintonia a superar la invisibilitat d'aquest col·lectiu en el marc de la ciutat de Barcelona.

Això implica, entre d'altres coses, qüestionar-se el lloc que s'assigna fins ara als mestres, reafirmant clarament que era un programa educatiu que amb molt bon criteri permetia treballar continguts curriculars de formació de la ciutadania. El paper del mestre, s'ha de concebre com agent facilitador i acompanyant d'un procés que el grup de nois i noies ha de promoure i concretar.

D'aquesta forma els nois i les noies seran protagonistes del procés, seran ciutadans que es plantegen un repte de millora en la seva comunitat i que ho fan en un espai de trobada com és l'aula de l'escola. També s'ha de poder repensar que aquest procés ocupi hores lectives però també que pugui implicar als nois i les noies fora del seu horari lectiu. Això voldria dir corresponsabilitzar-se i posar a disposició de la comunitat el seu temps lliure. Aquest espai els dona la possibilitat d'exercir la seva ciutadania.

El canvi de representació dels infants implicarà incorporar-los com agents actius dins de la mateixa Audiència.

2. Eixamplar i enfortir allò que té de valuós l'Audiència per a la ciutat i l'equip de govern. Revalorar el seu sentit i raó de ser com a procés de participació ciutadana al servei de la comunitat

L'Audiència com a procés ciutadà polític educatiu ha de tenir sentit per la ciutadania i per la ciutat. El procés participatiu i les aportacions que se'n deriven han de transferir i incidir en la ciutat, han de permetre sumar elements de millora i optimització, des d'aquesta mirada tant poc recollida dins de la planificació de les polítiques de la ciutat. Aquest procés ciutadà ha d'estar carregat de valor i se li ha de reconèixer un paper dins de la planificació estratègica de certs temes de ciutat i/o de certes temàtiques que preocupen al col·lectiu de nois i noies.

Que les aportacions derivades de l'Audiència incideixin en canvis i optimitzacions de la comunitat, passa per dues innovacions:

2.1 Els grups de nois i noies han de veure l'impacte del seu treball.

Això implica que el procés ciutadà polític educatiu s'ha de poder desenvolupar en un cicle de nou mesos dins del qual hi ha principi i final, encara que aquest final sigui provisional i impliqui la promesa als nois i noies d'una continuïtat en el curs següent.

Aquest cicle ha de permetre l'acceptació del compromís, el desenvolupament de la qüestió que els ocupi, la configuració d'una opinió del col·lectiu de nois i noies, la presentació d'aquesta opinió i el retorn per part de l'Ajuntament. En aquest procés s'ha de garantir la percepció d'èxit per part dels nois i noies, una percepció que exigeix veure a què ha contribuït el procés desenvolupat. És en aquesta percepció d'èxit on la ciutat de Barcelona es juga la construcció del valor de la participació ciutadana i política. Per això, el tancament del procés podria passar per un espai de treball amb les autoritats polítiques (alcaldessa i/o equip de govern) com si es tractés d'una Comissió Permanent de qualsevol Consell Municipal on es presenta la feina feta i les propostes resultants, donant valor a l'exercici de ciutadania i en substitució de la lectura del manifest. Aquest espai participatiu de proximitat seria una oportunitat per recollir propostes i compartir reptes entre nois i noies i polítics. Aquests últims s'emportarien les aportacions dels infants, i en un termini de trenta o quaranta dies, en el marc d'una Macro jornada on tots els nois i noies participants intercanviessin experiències i/o continuessin treballant en concreció d'accions, hi hauria el retorn públic dels polítics amb presència dels responsables municipals que liderarien algunes possibles transformacions. Aquesta seria una innovació democràtica que assoliria allò que podria arribar a ser una de les possibles formes de governança ciutadana dels nois i noies, on l'exercici de la ciutadania tindria grans dosis d'exercici polític i de construcció de la identitat de ciutadà i ciutadana.

2.2 Increment de la implicació del departament vinculat al tema o temes que s'aborden, així com dels referents de districte.

Un dels elements de l'èxit dels projectes rau en la fortalesa i eficàcia de les aliances entre els agents implicats. Si es vol que sigui un projecte realment valuós, cal enfortir les aliances entre el departament *partner*, els nois i noies i la resta d'agents. Els agents implicats han de reconèixer el procés ciutadà on els infants aportaran i sumaran, i això els ha de permetre visualitzar-se treballant colze a colze amb els infants. Els tècnics del departament *partner* han de tenir més implicació i dedicació, ja que no pot ser una responsabilitat extra, sinó que ha de concebre's com una oportunitat que permetrà avançar i ajustar algunes de les línies d'actuació. És convenient definir i regular el grau i les formes de compromís dels *partners*, enlloc de deixar-ho a la voluntat personal de cada un. Ha de passar a ser una línia prioritària dins del curs que els ocupa: la participació ha de ser un projecte transversal de tots els departaments i regidories municipals. La implicació del *partner* no ha de recaure en una única figura tècnica i un coordinador, sinó en un conjunt de tècnics i polítics que poden implicar-se amb certa intensitat durant tot el procés. El paper del polític de la regidoria on recau el projecte és fonamental, ja que serà qui prioritzarà els canvis a fer a partir de les propostes dels nois i noies.

3. Impulsar un procés ciutadà participatiu de caràcter polític amb components formatius

El contingut i la forma d'abordar-ho és una qüestió fonamental. S'ha de revisar qui proposa el contingut al voltant del qual es participarà i la metodologia participativa amb la que es convidarà a fer-ho. Els dos aspectes han d'implicar els nois i les noies i la seva capacitat de decisió.

En aquest punt, cal prendre decisions sobre la procedència del tema i la seva dimensió. Els temes de l'Audiència són, teòricament, consultats als nois i les noies, però també es reconeix que estan sotmesos a temes d'actualitat.

Després d'aquesta avaluació del programa, la proposta és que s'opti per una fórmula que permeti als infants prioritzar al voltant de quin tema es senten més compromesos, volen mobilitzar-se i creuen que poden aportar un servei a la comunitat. El grup d'infants haurà de dedicar moltes hores a aquest programa, per aquest motiu s'ha de garantir que gaudeixin fent el que fan, i que participin sobre alguna qüestió que els sigui rellevant i els ompli de sentit. Una bona opció seria que els nois i les noies fessin un procés de diagnosi de la seva comunitat a nivell de barri per tal de veure quins són els temes que els preocupen com col·lectiu d'infants (aquesta opció lligaria amb el punt 4). A partir d'aquesta diagnosi prioritzarien una temàtica per aprofundir. Aquesta opció reconeixeria l'infant com a investigador actiu que lidera, en el mateix procés participatiu, un procés d'investigació.

I com s'acompanya un procés d'aquestes característiques? Un procés així hauria de ser liderat pel grup d'infants i, en detriment, hauria de disminuir el volum d'informació documentada que es posa a disposició dels nois i les noies. La voluntat actual de proveir els nois i noies d'aquest volum d'informació procedeix de la premissa que els nois han d'estar informats per poder fer coses amb el coneixement, per poder participar, una constatació més de la representació que es té dels infants dins l'Audiència. Es constata que no tenen el coneixement tècnic ni científic, com qualsevol ciutadà adult, però tenen eines i mitjans suficients per aproximar-s'hi. També es podria apostar per una aproximació al coneixement des d'un procés investigador seguint la lògica de fora cap a dins, de l'extensió del coneixement des de la realitat cap a la conceptualització o disposició al fer fonamentat. D'alguna forma, i d'acord amb Bonaventura S. Santos (2004, 2010), s'apostaria per l'ecologia de sabers. Aquest procés en si mateix ja hauria de ser participatiu. Seria un procés participatiu, on la manera de fer seria transformadora tant de la comunitat com del mateix grup de nois i noies. És a dir, els nois i les noies s'aproximarien a la temàtica des de l'exploració de sabers que emergeixen i conviuen en el marc de la comunitat. Aquest plantejament comporta redefinir dos elements altament vinculats:

3.1 Referents formats per acompanyar el procés participatiu dels nois i noies

Seria convenient una formació específica que permetés replantejar-se la pràctica educativa quotidiana d'acompanyar als nois i noies. La formació ha de facilitar que els referents puguin potenciar les competències dels nois i noies i el seu desplegament, és a dir, promoure la capacitat de combinatòria del saber/coneixement i del saber fer/praxis per cercar respostes a la realitat que els envolta. Però, sobretot, per aproximar-se a la realitat amb el compromís del desenvolupament col·lectiu del que són part activa.

La formació ha de possibilitar d'una banda, el canvi de representació del noi i la noia com persona capaç de participar i contribuir amb la seva comunitat, i de l'altra, ha de permetre facilitar-los eines per l'acompanyament del procés d'aquests per fer coses amb el coneixement. Aquesta

formació dels referents ha d'impulsar estratègies d'un procés d'investigació carregat d'*estratègies d'implicació i estratègies participatives*.

3.2 Més que un material didàctic, una eina que faciliti el procés d'investigació

La proposta d'unitats didàctiques per abordar el tema podria reduir-se a una facilitació de les diferents etapes del procés de recerca i dels interrogants que els nois i noies s'haurien de plantejar per avançar en la seva tasca. El material hauria de facilitar unes condicions que els permeti fer coses i deliberar amb el coneixement, trobar-se en assemblea i planificar-se per abordar el repte, organitzar-se internament i prendre decisions al voltant del com faran el procés. De fet, seria com recuperar la forma de fer que tenia l'Audiència temps enrere, on el que es proposava era una forma de fer, un disseny del procés de recerca [VI Audiència Pública als nois i noies de Barcelona - Com volem que sigui un jardí del nostre districte? (2000-2001)].

3.3 Una realitat concreta al voltant de la qual participar

La participació s'ha de poder concretar des de la lògica de proximitat, és a dir, el procés participatiu ha de possibilitar intervenir en un entorn proper, al voltant d'allò que ens és quotidià i que ja coneixem perquè des d'aquí es teixeix la confiança, la seguretat, la vinculació i el compromís. Seria convenient que cada edició de l'Audiència pogués permetre als nois i noies entrar en contacte amb el seu territori i comunitat, i que allò que es proposin sigui visible, tangible, concret i real. Un bon exemple d'això va ser la VI Audiència, en què es van seleccionar els espais de la ciutat que requerien una transformació i al voltant dels quals els nois i noies van poder pensar. Una altre element fonamental d'aquella edició va ser que hi havia una implicació molt forta dels gerents dels districtes així com del departament implicat.

Les decisions al voltant d'aquest punt són fonamentals ja que, juntament amb la representació dels infants com a ciutadans i ciutadanes i el valor reconegut del procés participatiu d'aquests per part del consistori, s'articulen molts components cabdals i interconnectats.

4. Amplificar la participació ciutadana dels nois i les noies en la seva comunitat, fomentant diferents cercles d'acció de col·laboració, d'acció divulgativa i d'implicació que facilitin que altres nois i noies participin activament en el procés ciutadà de l'Audiència

Un quart element nuclear que donaria un fort impuls a l'Audiència seria garantir que més nois i noies puguin implicar-se en la quotidianitat de la seva ciutat des de la participació i exercici de la ciutadania.

El salt qualitatiu no només està en el nombre de nens i nenes als que arriba l'Audiència sinó en la qualitat de la relació que els nens i nenes estableixen entre el fer i el sentir-se ciutadà. El repte està en garantir aquests dos components per tal d'arribar a més nois i noies però també arribar-hi des d'una proposta participativa concreta, sostenible, engrescadora i desitjada.

4.1. Impulsar una campanya de sensibilització

Es proposa impulsar una campanya de sensibilització estesa per tota la ciutat donant a conèixer el valor que s'atorga des de la ciutat als nois i noies com a ciutadans actius, i presentant l'Audiència com una aposta municipal per incorporar les aportacions dels nois i noies al disseny conjunt de la ciutat. L'Audiència té una trajectòria molt llarga i altament consolidada però, sorprenentment, no es coneix tant com seria desitjable i esperable en el sector educatiu. És convenient donar-la a conèixer més i millor i per això caldria un pla de comunicació d'acord amb el projecte polític, ciutadà i educatiu que promou i defensa. Es tracta de donar visibilitat i reconeixement a la participació de la infància i l'adolescència a la ciutat i a les accions de transformació i millora de la ciutat.

4.2 Promoure accions i iniciatives de col·laboració que animin a la participació i que permetin vincular més nois i noies dins del mateix procés participatiu

L'acompanyament de la participació implica vetllar perquè sigui un procés engrescador. Per aquest motiu, s'han de mantenir i promoure les trobades intercentre i altres tipus d'encontres que possibilitin reconèixer-se en el fer compromès com a ciutadans. Per això, seria interessant tancar el procés amb una jornada d'intercanvi d'experiències i de generació d'idees que sumen per la construcció de la ciutat i que reafirmen la identitat de ciutadà. En el marc d'aquest possible nou procés metodològic, es pot impulsar que sigui el mateix grup de nois i noies qui incorpori formes, vies, estratègies i/o iniciatives perquè participin en el procés altres nois i noies. Els processos ciutadans són un mar d'oportunitats que inclouen diferents formes i intensitats de participació. D'alguna forma el grup de nois i noies s'ha de reconèixer com portaveu de les necessitats i percepcions que tenen els nois i noies de la seva proximitat. La participació requereix establir aliances, bastir ponts i generar oportunitats d'encontre amb altres iguals i altres agents, la qual cosa representa una oportunitat pels nois i noies. Tot el procés pot tenir interconnexions d'horitzontalitat participativa amb infants que tenen alguna cosa a aportar, que poden ser còmplices de pensament creatiu i innovador, que han de ser informats del que s'està fent i que han de poder tenir ganes de continuar participant. No oblidem que la participació es contagia i engresca a seguir participant.

4.3. Els nois i noies han de ser els promotors de la participació ciutadana

L'experiència viscuda en primera persona ha de permetre ser narrada en els seus cercles més propers. A cada edició, els diferents grups de nois i noies podrien ser els encarregats de promoure el relleu de la participació i vetllar perquè un altre grup s'interessi per oferir serveis participatius a la comunitat. Dins del curs del procés participatiu, els nois i noies poden explicar i compartir els avenços que s'han fet amb relació a la temàtica, molt probablement gràcies a les seves aportacions. Per tant, hi haurà una fórmula de retorn i, alhora, explicant l'experiència i s'ofereix la possibilitat de prendre'ls el relleu. La narració del relat de vida en primera persona té uns components d'autenticitat i vivència que, des del reconeixement, generen possibilitats de seguir amb el llegat participatiu.

5. Innovar en la participació infantil des de la reflexió i l'avaluació participativa

Impulsar aquest gir de 180º només és possible si la transició del model actual d'Audiència a aquell que s'acabi concretant s'acompanya d'un procés de recerca i innovació que fomenti el pensament reflexiu i l'avaluació participativa per part de tots els agents implicats en el programa. Qualsevol innovació necessita un pla d'avaluació que possibiliti valorar el procés de la transformació així com l'ajustament dels elements que són afavoridors del canvi i d'aquells altres que ho són menys. Per fomentar aquests canvis cal generar processos col·lectius i individuals que nodreixin el pensament reflexiu al voltant de la pràctica educativa, acompanyar en la creació d'escenaris i impulsar seves competències ciutadanes dels nois i noies des del mateix procés participatiu que ells mateixos planificaran. La reflexió permet buscar permanentment el sentit d'allò que vivim i experimentem. I ho possibilita en tres moments diferenciats tal com proposa Perrenoud (2004). *Reflexionar en l'acció*: Té la finalitat d'interrogar-se durant el curs de l'acció, què fer o no fer per anar prenent decisions en el procés de la pràctica. *Reflexió sobre l'acció*: Una vegada finalitzada l'acció, es reconstrueix de nou per tal d'analitzar com fer-ho millor. *Reflexionar des de l'acció*: Abans de qualsevol pràctica, a partir del saber acumulat, els referents sistematitzen les seves innovacions a partir dels referents de pràctiques anteriors. La reflexió permet als implicats poder anar identificant la seva evolució i aquells elements de l'experiència que els permet ser cada vegada més competents. Per això és fonamental obrir espais d'encontre per fomentar la reflexivitat entre els referents i oferir assessorament d'aquesta possible investigació-acció. Aquests espais són una gran oportunitat de formació continuada i d'incrementar les competències educatives dels referents que podran incorporar progressivament millores, tant micro com macro, en la seva pràctica educativa, entre d'altres, la fomentar la competència de l'avaluació en els nois i noies.

És convenient, alhora, que es construeixin uns indicadors de qualitat que permetin avaluar el procés d'innovació. Evidentment, els nois i les noies han de participar en aquest procés, per això es proposa una avaluació participativa.

I després de participar en un procés ciutadà polític educatiu com el que pot arribar a ser l'Audiència, què?

El compromís i el treball no té perquè finalitzar quan es presenten les propostes i els nois i noies tenen el primer retorn. Hi ha d'haver alguna forma per seguir treballant, per exemple, constituir una comissió de seguiment dels nois i les noies de la ciutat i que fes possible que continuïn implicats, exercint la ciutadania sempre que ho desitgin lliurement com a grup o com a individus que busquen associar-se amb altres que comparteixen la mateixa preocupació i/o implicació.

De fet, podria ser possible que en el marc dels centres, escolars o no escolars, es constituïssin "Associacions infantils de ciutadania activa" que tinguessin com a finalitat pensar i implicar-se en la seva ciutat. Aquestes associacions poden tenir sentit en si mateixes i, a la vegada, podrien permetre que aquests nois i noies associats tinguessin representants en una estructura de participació superior com podria ser un consell d'infants o similar. Aquestes associacions podrien aglutinar les diferents comissions que es generessin en l'àmbit de centre, però també estaria oberta a noves incorporacions de nois i noies que poguessin estar interessats a vincular-s'hi. I, evidentment, la continuïtat de futur ha de ser una voluntat del grup de nois i noies però també una aposta de l'equip de govern que faciliti i promogui la participació ciutadana d'aquest col·lectiu.

8. Referents bibliogràfics

- Agud, I.; Novella, A. i Llena, A. (2014). Las condiciones y características de la participación infantil auténtica. En A. Novella et al., *Participación infantil y construcción de la ciudadanía* (p. 73-90). Barcelona: Graó.
- Chawla, L. (2001). *Growing up in an Urbanizing World*. London. Earthscan/UNESCO.
- Doise, W. (1991). Las representaciones sociales: presentación de un campo de investigación. *Anthropos: Boletín de información y documentación*, 27, 196-207.
- Elejabarrieta, F. (1991). Las representaciones sociales. En A. Echevarría (Ed.), *Psicología social sociocognitiva* (pp. 223-248). Bilbao: Desclée de Brouwer.
- Eurydice (2012). *Citizenship Education in Europe. Education, Audiovisual and Culture Executive Agency* (EACEA P9 Eurydice).
- Franklin, B. (1995). Levels of participation. A J. Boyden i J. Ennew, *Children in focus: a manual for participatory research with children*. Estocolmo. 462 Grafisk Press.
- Graham, A. i Fitzgerald, R. (2010). Progressing children's participation: Exploring the potential of a dialogical turn. *Childhood*, 17(3), 343-359.
- Hart, R. (1992). *Children's participation: From Tokenism to citizenship*. Florence. UNICEF: Innocenti Essays.
- Martín, A. i Truño, M. (2016). *Participació de nois i noies a Barcelona. Oportunitats per a la co-producció de la ciutat amb i des de la infància i l'adolescència*. Document de Treball. Barcelona. Institut d'Infància i Adolescència de Barcelona.
- Jodelet, D. (1986). La representación social: Fenómenos, conceptos y teoría. En S. Moscovici (Ed.), *Psicología Social II* (pp. 469-494). Barcelona: Paidós.
- Lansdown, G. (2001). *Promoting children's participation in democratic decision-making*. Florence. UNICEF.
- Liwski, N. (2006). *Discurso inaugural del Debate General de Naciones Unidas*. Recuperado de: <http://abc.gov.ar/lainstitucion/RevistaComponents/Revista/Archivos/anales/numero05/ArchivosParalmpimir/2.liwski.pdf>
- Mannion, G. (2010). After Participation: The socio-spatial performance of intergenerational becoming. A B. Percy-Smith & N. Thomas, *Handbook of Children and Young People's Participation: Perspectives from Theory and Practice*. Abingdon. Routledge.
- Martín, A. i Truño, M. (2016). *Participació de nois i noies a Barcelona. Oportunitats per a la co-producció de la ciutat amb i des de la infància i l'adolescència*. Document de Treball. Barcelona. Institut d'Infància i Adolescència de Barcelona.

- McCready, S. i Dilworth, J . (2014). *Youth Participation. Literature Review 2014*. YouthAction Northern Ireland.
- Moliere, P. i Guimelli, C. (2015). *Les représentations sociales*. Grenoble: Presses Universitaires de Grenoble.
- Moscovici, S. (1979). *El psicoanálisis, su imagen y su público*. Buenos Aires: Huemul.
- Novella, A. (2012a). La participación infantil: concepto dimensional en pro de la autonomía ciudadana. *TESI Teoría de la Educación. Educación y Cultura en la Sociedad de la Información*, 13 (2), 380-403.
- Novella, A. (2012b). La participación de los niños, cuestión de avances profundos. Rayuela, *Revista Iberoamericana sobre niñez y juventud en lucha por sus derechos*, 7, 96-104.
- Santos-Bonaventura, S. (2004). *La universidad en el siglo XXI. Por una reforma democrática y emancipadora de la universidad*. Traducción en Internet de Viva La Ciudadanía. Bogotá.
- Santos-Bonaventura, S. (2010). *Descolonizar el saber, reinventar el poder*. Tricel-Extensión Universitaria. Universidad de la República. Uruguay.
- Shier, H. (2010). Children as actors: navigating the tensions. *Children and Society*, 24, 24-37.
- Treseder, P. (1997). *Empowering children and young people. Training manual, promoting involvement in decision-making*. CRO / Save the Children.
- Trilla, J. i Novella, A. (2001). Educación y participación social de la infancia. *Revista Iberoamericana de Educación*, 26, 137-164.
- UNICEF (2014). *La infancia en España 2014. El valor social de los niños: hacia el Pacto de Estado por la Infancia*. Madrid: Unicef Comité Español. Recuperado de: https://old.unicef.es/sites/www.unicef.es/files/la_infancia_en_espana_2014.pdf
- Wagner, W., Hayes, N., i Palacios, F. (Eds.). (2011). *El discurso de lo cotidiano y el sentido común. La teoría de las representaciones sociales*. Barcelona: Anthropos.
- Wilks, J., i Rudner, J. (2013). A voice for Children and Young People in the City. *Australian Journal of Environmental Education*, 29(1), 1-17.

institut
infància i
adolescència

---

*Fem avançar els drets
generant coneixement
per millorar polítiques locals*
